

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 22 mars 1927 kl. 1 e. m.

*Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1927—
1928 av utgifterna under riksstatens fjärde huvud-
titel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet.*

(1:a avd.)

I. DEPARTEMENTET.

1:o I den till riksdagen den 4 januari 1927 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1927—1928 har Kungl. Maj:t i avseende å fjärde huvudtiteln (punkt 1 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att dels från och med den 1 juli 1927, med uteslutande av den å försvarsdepartementets ordinarie stat uppförda registratorsbefattningen i lönegraden B 22, å samma stat upptaga en registratorsbefattning i lönegraden B 15, dels godkänna följande ordinarie stater för försvarsdepartementet, att tillämpas från och med den 1 juli 1927:

Försvars-
departementet.

[1.]

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 191,500:—
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. å kansliavdelningen, <i>förslagsanslag</i>	» 22,600:—
Arvoden till viss personal å kommandoexpeditionerna	» 31,740:—
<u>Förslagsanslag kronor 245,840:—</u>	

B. Övergångsstat.

Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	kronor 41,000:—
dels ock minska ordinarie förslagsanslaget till departementet, nu	kronor 288,280:—
med	» 1,440:—
till	<u>kronor 286,840:—</u>

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 4—6 av åberopade statsrådsprotokollet.

Enligt Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag skulle den å försvarsdepartementets stat i lönegraden B 22 placerade registratorstjänsten, som för närvarande är vakant, från och med den 1 juli 1927 indragas och i stället å

departementets stat uppföras en registratorstjänst i lönegraden B 15. I samband härmed skulle den i ordinarie avlöningsstaten ingående anslagsposten för avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med i runt tal 2,400 kronor, motsvarande skillnaden i avlöning för befattningshavare i lönegraden B 22 och i B 15.

Personalen å lantförsvarets kommandoexpedition skall enligt 1925 års härordningsbeslut utgöras av, bl. a., 7 pensionerade officerare och 2 pensionerade underofficerare med arvoden å departementets stat. För nästkommande budgetår har departementschefen nu ansett, att å staten borde beräknas arvoden för samtliga dessa befattningar. Härav föranledes en ökning av anslagsposten för arvoden till viss personal å kommandoexpeditionerna med 10,560 kronor. Departementschefen har framhållit, att, därest det befunnes lämpligt att å ifrågavarande befattningar placera beställningshavare, som överförts till övergångsstat, berörda arvoden icke avsåges att utgå.

Chefen för lantförsvarets kommandoexpedition skall enligt 1925 års härordningsbeslut vara regementsofficer. Denna formulering av beslutet har emellertid synts departementschefen ej böra utgöra hinder för att, därest så undantagsvis befunnes vara av omständigheterna påkallat, å befattningen i fråga placeras en officer av högre grad än regementsofficers.

Å anslagsposten till avlöningar åt personal å övergångsstat finnes för närvarande upptaget ett belopp av 50,600 kronor. Då en av de å övergångsstat uppförda förste kanslissekreterarna överflyttats till annat departement, har nyssnämnda belopp ansetts kunna minskas till, i avrundat tal, 41,000 kronor.

För den på försvarsdepartementet ankommande regeringsrättsföredragningen avses, enligt 1926 års riksdags beslut, under innevarande budgetår en extra förste kanslissekreterare. Med hänsyn därtill, att anslagsposten för personal å övergångsstat förutsatts icke komma att till fullo tagas i anspråk för avlöande av den å övergångsstat uppförda personalen, har avlöningen åt regeringsrättsföredraganden ansetts kunna utgå från nämnda anslagspost.

Att döma av den ännu förefintliga balansen av regeringsrättsärenden har departementschefen ansett det bliva erforderligt att åtminstone under större delen av nästkommande budgetår för avarbetande av denna balans bibehålla en extra förste kanslissekreterare såsom regeringsrättsföredragande.

*Utskottets
yttrande.*

I likhet med vad som skett ifråga om övriga statsdepartement har departementschefen föreslagit, att registratorsbefattningen i försvarsdepartementet, nu i lönegraden B 22, skulle utbytas mot en tjänst i lönegraden B 15. Enligt utskottets mening synas emellertid åtskilliga skäl tala för att beträffande denna registratorsbefattning tillämpa samma förfarande, som vidtagits i fråga om registratorsbefattningen å lantförsvarets kommandoexpedition, vilken befattning är avsedd att uppehållas av en pensionerad officer med ett arvode av 3,180 kronor för år. Utskottet anser sig därför böra föreslå, att för registratorsbefattningen i departementet uppföres ett särskilt arvode med nämnda belopp. För den händelse det skulle anses lämpligt att å befatt-

ningen i fråga placera en officer å övergångsstat, bör givetvis detta arvode icke utgå.

Anslagsposten till ordinarie tjänstemän torde, med hänsyn till vad sålunda anförts, böra för budgetåret 1927—1928 upptagas med ett till 186,600 kronor nedsatt belopp. För arvoden till registratorn i departementet samt till viss i kommandoexpeditionerna anställd personal bör beräknas ett belopp av (3,180 + 31,740 =) 34,920 kronor. Slutligen synes för anslagets avjämnande böra för avlönande av icke-ordinarie befattningshavare m. m. å kansliavdelningen upptagas ett belopp av 22,680 kronor.

I anledning av departementschefens uttalande att det undantagsvis kunde finnas påkallat att å befattningen såsom chef för lantförsvarets kommandoexpedition placera en officer av högre grad än regementsofficers, har utskottet velat såsom sin mening framhålla, att detta endast bör ske för kortare tid och givetvis icke får innebära, att officer med generals avlöning i lönegraden O 8 placeras såsom chef för kommandoexpeditionen.

I övrigt föranleder Kungl. Maj:ts förslag icke särskilt uttalande från utskottets sida.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a), med uteslutande av den å försvarsdepartementets ordinarie stat uppförda registratorsbefattningen i lönegraden B 22, besluta, att i staten skall till en registrator i försvarsdepartementet uppföras ett arvode å 3,180 kronor för år;

b) godkänna följande ordinarie stater för försvarsdepartementet, att tillämpas från och med den 1 juli 1927:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 186,600: —
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. å kansliavdelningen, förslagsanslag	» 22,680: —
Arvoden till registrator i departementet samt till viss personal å kommandoexpeditionerna	» 34,920: —
	<hr/>
	Förslagsanslag kronor 244,200: —

B. Övergångsstat.

Avlöningar, förslagsanslag	kronor 41,000: —
c) minska ordinarie förslagsanslaget till departementet, nu	kronor 288,280: —
med	» 3,080: —
till	<hr/> kronor 285,200: —

Dyrtidstillägg
åt befatt-
ningshavare
vid försvars-
departe-
mentet.

2:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning i fråga om anslag för be-
stridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid försvars-
departementet (punkt 2) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande;
vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

[2.]

anmäla.

II. LANTFÖRSVARET.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

Armé-
förvaltningen.

[3.]

3:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3) hemställer utskottet,

att riksdagen må, med godkännande av vid statsrådsproto-
kollet över försvarsärenden den 4 januari 1927 fogat förslag
till stat för arméförvaltningen, att tillämpas under budgetåret
1927—1928, i riksstaten för samma budgetår upptaga ordinarie
förslagsanslaget till arméförvaltningen med oförändrat belopp,
532,668 kronor.

Armé-
förvalt-
ningens
verksamhet.

[4.]

4:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4) hemställer ut-
skottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår
ägt rum, till upprätthållande av *arméförvaltningens verksamhet*
för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 32,900
kronor.

Avlönings-
anslaget.

[5.]

5:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning i fråga om anslaget till av-
löning till personal vid staber och truppförband m. fl. (punkt 5) har riks-
dagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

Avlöning
till personal
å övergångs-
stat vid
armén.

[6.]

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att öka ordinarie
förslagsanslaget till avlöning till personal å övergångsstat vid armén, nu
2,300,000 kronor, med 3,200,000 kronor till 5,500,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer å sid. 48 av återopade statsrådspro-
tokollet.

Enligt 1925 års härordningsbeslut skola officerare, underofficerare och
civilmilitära beställningshavare, vilka äro genom fullmakt eller konstitutorial
anställda å aktiv stat, i den omfattning, som erfordras för genomförande av
den nya försvarsorganisationen, överföras till övergångsstat.

Genom kungörelse den 23 oktober 1925 (nr 429) har Kungl. Maj:t, i en
lighet med riksdagens beslut, utfärdat bestämmelser angående avlönings-

och tjänstgöringsförhållanden m. m. för den till övergångsstat överförda personalen.

Kungl. Maj:t har nu efter verkställd beräkning föreslagit en höjning för budgetåret 1927—1928 till 5,500,000 kronor av det för ändamålet uppförda ordinarie anslaget.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal å övergångsstat vid armén, nu 2,300,000 kronor, med 3,200,000 kronor till 5,500,000 kronor.

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) att till bestridande av kostnaderna för avskedsersättning åt övertaligt underbefäl vid armén m. fl. för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,740,000 kronor.

*Avskeds-
ersättning åt
övertaligt
underbefäl
vid armén
m. fl.*

[7.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 48 och 49 av åberopade statsrådsprotokollet.

För bestridande av kostnader för avskedsersättning åt såväl övertaligt underbefäl som viss övrig personal har för innevarande budgetår å riksdagen upptagits ett extra förslagsanslag av 425,000 kronor, varav 350,000 kronor beräknats för avskedsersättning åt det övertaliga underbefälet och återstoden, 75,000 kronor, till dylik ersättning åt förmän, arbetare m. fl. vid armén.

Enligt verkställd beräkning erfordras under nästkommande budgetår för beredande av avskedsersättning åt övertaligt underbefäl 1,340,000 kronor samt för avskedsersättning till förmän, arbetare m. fl. ett belopp av 400,000 kronor. Sammanlagda anslagsbehovet för här ifrågakvarande ändamål skulle alltså komma att belöpa sig till 1,740,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till bestridande av kostnaderna för *avskedsersättning åt övertaligt underbefäl vid armén m. fl.* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,740,000 kronor.

8:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8) att för tilldelande av mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare jämte vederlikar för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 12,000 kronor.

Mötesbidrag.

[8.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 49 och 50 av åberopade statsrådsprotokollet.

För innevarande budgetåret finnes för här ifrågakvarande ändamål anvisat ett anslag av 17,200 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för tilldelande av *mötesbidrag* åt vissa officerare och underofficerare jämte vederlikar för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 12,000 kronor.

Rekryteringskostnader. 9:o Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9) hemställer utskottet,

[9.] att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till rekryteringskostnader, nu 280,000 kronor, med 12,000 kronor till 268,000 kronor.

Arméns reservstater. 10:o I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10) hemställer utskottet,

[10.] att riksdagen må

a) godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1927 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat, att gälla för budgetåret 1927—1928,

b) medgiva, att personal, som med rätt till pension under budgetåret 1927—1928 avgår från arméns reservstater, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med de i kungörelse den 18 juni 1925 (nr 289) angivna belopp,

c) i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie förslagsanslaget till arméns reservstater med oförändrat belopp, 762,000 kronor.

Arméns personal över stat. 11:o Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) rörande anslaget till arméns personal över stat kommer utskottet framdeles att avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

[11.] anmäla.

Rese- och traktamentspenningar. 12:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att minska ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar, nu 410,000 kronor, med 35,000 kronor till 375,000 kronor.

[12.] Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 55 och 56 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar är i riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppfört med 410,000 kronor. I kostnadsberäkningarna för 1925 års härordning har anslaget upptagits med 310,000 kronor.

Med hänsyn till omfattningen av de utgifter, som under tiden för övergången till den nya försvarsorganisationen måste gäldas från förevarande anslag, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om en nedsättning av anslaget med endast 35,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar, nu 410,000 kronor, med 35,000 kronor till 375,000 kronor.

13:o) Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag under punkt 14 och som förutsätter, att såväl Kungl. Maj:t som vederbörande myndigheter tillse, att de i anledning av den nya härordningens genomförande erforderliga personalflyttningarna ske på sådant sätt, att icke onödiga kostnader uppkomma, får hemställa,

*Flyttning-
ersättning.*

[14.]

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till flyttningersättning, nu 230,000 kronor, med 30,000 kronor till 200,000 kronor.

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15) att i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie reservationsanslaget till resestipendier med 15,000 kronor.

*Rese-
stipendier.*

[15.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 57 och 58 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till resestipendier var i riksstaten för år 1922 upptaget till 31,500 kronor.

Med hänsyn till de statsfinansiella förhållandena och då det icke ansetts vara oundgängligen nödvändigt att anvisa medel till resestipendier, har anslaget för såväl första halvåret 1923 som budgetåren 1923—1924, 1924—1925, 1925—1926 och 1926—1927 i riksstaten upptagits utan angivet belopp.

I beräkningarna rörande kostnaderna för den nya försvarsorganisationen har för resestipendier upptagits ett belopp av 23,000 kronor.

Departementschefen har nu i likhet med arméförvaltningen ansett, att medel för här ifrågavarande ändamål böra ånyo anvisas.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie reservationsanslaget till resestipendier med 15,000 kronor.

B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att minska ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, nu 3,258,000 kronor, med 86,000 kronor till 3,172,000 kronor.

*De värn-
pliktigas
avlöning.*

[16.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 58—60 av åberopade statsrådsprotokollet.

I riksstaten för innevarande budgetår är ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning upptaget med 3,258,000 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

penningbidrag	kronor 3,194,000: —
penningtillskott	» 63,600: —
	<hr/>
	Summa kronor 3,257,600: —

eller i avrundat tal 3,258,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under ifrågavarande anslag för budgetåret 1927—1928 har departementschefen anfört, bl. a., följande:

»Av den verkställda beräkningen framgår, att sammanlagda antalet värnpliktstjänstgöringsdagar under budgetåret 1927—1928 skulle utgöra 5,890,000. Därav böra 5,524,500 dagar upptagas med ett penningbidrag av 50 öre och 365,500 dagar med ett penningbidrag av 1 krona, vadan alltså för penningbidrag under nästkommande budgetår bör beräknas ett belopp av $(5,524,500 \times 0.50 + 365,500 \times 1.00 =)$ 3,127,750 kronor. Penningtillskott beräknas komma att utgå under 25,800 dagar med 25 öre och under 76,500 dagar med 50 öre. I enlighet härmed bör för penningtillskott upptagas ett belopp av $(25,800 \times 0.25 + 76,500 \times 0.50 =)$ 44,700 kronor.

Vad angår avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter, kommer utbetalning av sådan avlöningsförmån icke att äga rum förrän efter utgången av budgetåret 1927—1928, varför någon medelsanvisning icke nu erfordras för berörda ändamål.

Medelsbehovet under förevarande anslag för nästkommande budgetår utgör alltså $(3,127,750 + 44,700 =)$ i avrundat tal 3,172,000 kronor.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, nu 3,258,000 kronor, med 86,000 kronor till 3,172,000 kronor.

Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader. 16:o) I anledning av Kungl. Maj:ts förslag under punkt 18 får utskottet, som icke känt sig övertygat om att, därest den största sparsamhet iakttages, så stort belopp, som av Kungl. Maj:t äskats, verkligen bliver erforderligt, och som ansett sig därför kunna föreslå att anslagsbeloppet bestämmas till 900,000 kronor, hemställa,

[18.]

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., nu 1,150,000 kronor, med 250,000 kronor till 900,000 kronor.

C. Undervisning, understöd, expenser m. m.

Undervisningsanslaget. 17:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19) att öka ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, nu 808,000 kronor, med 99,000 kronor till 907,000 kronor.

[19.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 62—76.

Medelsbehovet för undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser har för innevarande budgetår beräknats till sammanlagt 860,278 kronor. För täckande av detta behov har å det ordinarie undervisningsanslaget upptagits ett belopp av 808,000 kronor, under det att återstoden ansetts kunna tagas i anspråk av å anslaget förefintliga reservationer.

Statsverks-
propositionen
1927.

Anslaget är uppdelat i följande titlar:

Tit. I. Undervisningsmateriel.

Tit. II. De fasta undervisningsverken m. m.

Tit. III. Särskilda skolor och utbildningskurser samt oförutsedda behov.

Titel I har med utgångspunkt från samma beräkningsgrund, som vunnit tillämpning för innevarande budgetår, eller 0.009 kr. för man och tjänstgöringsdag, av Kungl. Maj:t nu upptagits med ett belopp av (8,675,000 × 0.009) 78,075 kronor.

Under titel II hava beräknats följande utgiftsposter:

Krigshögskolan	kronor	37,600: —
Artilleri- och ingenjörhögskolan	»	52,360: —
Ridskolan	»	28,000: —
Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	»	43,700: —
Artilleriskjutskolan	»	33,775: —
Krigsskolan	»	119,600: —
Militärförvaltningskursen	»	13,000: —
Underofficersskolan och förberedande underofficersskolan	»	35,000: —
Arméns läkares och veterinärers m. fl:s utbildning	»	58,590: —
Muséer m. m.	»	5,470: —
Ökade telefonabonnemangskostnader	»	650: —
<u>Tillhoppa kronor</u>		<u>427,745: —</u>

Vid jämförelse med kostnaderna för innevarande budgetår är emellertid att märka, att kostnaderna för bränsle, lyse, städning m. m. vid arméns undervisningsverk av Kungl. Maj:t föreslagits skola överflyttas till bränsleanslaget. Ifrågavarande kostnader hava för budgetåret 1927—1928 beräknats utgöra 55,732 kronor.

Den betydande kostnadsökningen under denna titel, vilken för budgetåret 1926—1927 upptagits med 370,746 kronor, är i huvudsak beroende av införandet av kostnadsfri undervisning vid krigsskolan.

Under titel III har ansetts erforderligt ett belopp av 400,799 kronor, varav 20,000 kronor för anordnande av en radiokurs.

Sammanlagt har Kungl. Maj:t å undervisningsanslaget äskat ett till 907,000 kronor avrundat belopp.

Utskottet har ansett sig böra i samband med förevarande anslag till behandling upptaga § 6 i den av riksdagens år 1926 församlade revisorer avgivna berättelsen rörande verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1925—30 juni 1926.

Riksdagens
revisorers
berättelse
angående
statsverket
§ 6.

I förenämnda paragraf hava revisorerna anfört följande:

»Enligt räkenskaperna för artilleri- och ingenjörhögskolan har till högskolans förfogande för budgetåret 1925—1926 stått följande belopp:

	Anvisning Kronor	Reservation den 1/7 1925 Kronor	Uppbörd Kronor	Summa Kronor
Undervisning och praktiska övningar	30,590: —	40,912: 13	1,542: 55	73,044: 68
Studiestipendier	3,000: —	350: —	—	3,350: —
Skrivmaterialier, expenser m. m.	8,550: —	2,524: 13	119: 25	11,193: 38
Hästlega	1,600: —	3,224: 15	14: —	4,838: 15
	<hr/> 43,740: —	<hr/> 47,010: 41	<hr/> 1,675: 80	<hr/> 92,426: 21

Utgifterna för samma budgetår hava för ifrågavarande ändamål uppgått till i nedanstående tabell angivna belopp:

	Utgifter Kronor	Reservation den 30/6 1926 Kronor	Summa Kronor
Undervisning och praktiska övningar	22,567: 34	50,477: 34	73,044: 68
Studiestipendier	2,875: —	475: —	3,350: —
Skrivmaterialier, expenser m. m.	4,074: 58	7,118: 80	11,193: 38
Hästlega	389: 90	4,448: 25	4,838: 15
	<hr/> 29,906: 82	<hr/> 62,519: 39	<hr/> 92,426: 21

Av de lämnade sammanställningarna framgår, att reservationerna å samtliga ovan nämnda anslag till högskolan ökats samt att de vid slutet av budgetåret 1925—1926 sammanlagt uppgingo till 62,519 kronor 39 öre mot 47,010 kronor 41 öre vid samma budgetårs början.

Det vill synas revisorerna, som om reservationer till ett belopp, överstigande dubbla summan av de årliga utgifterna till högskolan för ovan berörda ändamål, icke kunna vara erforderliga för verksamheten vid högskolan i framtiden. Revisorerna vilja därför ifrågasätta, huruvida icke större delen av de reservationer å anslagen till högskolan, som den 30 juni 1926 redovisats, kunna tagas i anspråk för statsregleringsändamål. Tillika vilja revisorerna framhålla önskvärdheten av att en undersökning verkställes, om icke en ändring av grunderna för beräkningen av högskolans undervisningsanslag bör vidtagas för vinnande av större överensstämmelse mellan beräknade och verkligen erforderliga utgifter.»

Förklaringar hava avgivits av chefen för artilleri- och ingenjörhögskolan, inspektören för militärläroverken m. m. (Se revisorernas berättelse del III sid. 6—9 och 12) samt arméförvaltningens civila departement, som anfört följande:

»Beträffande den i § 6 framställda anmärkningen, att å vissa till chefens för artilleri- och ingenjörhögskolan förfogande ställda anslag uppstått avsevärda besparingar, vilka av revisorerna ifrågasatts kunna till större delen tagas i anspråk för statsregleringsändamål, får departementet till en början med avseende på den påvisade reservationen å högskolans andel av undervisningsanslaget i underdånighet framhålla, att det i fråga om de olika skolornas jämförelsevis små andelar av nämnda reservationsanslag alltid av depar-

tementet ur självhushållningssynpunkt ansetts gagneligt, om under vissa år besparingar kunnat bildas, med vilka det under andra år blivit möjligt att täcka sådana utgifter av olika slag, vilka icke kunnat förutses vid uppgörandet av anslagsberäkningen för varje budgetår.

Givetvis böra dess besparingar icke få växa sig allt för stora, utan — då så visat sig kunna utan olägenhet ske — tagas i anspråk för fyllande av en del av de utav vederbörande skolchef anmälda medelsbehoven, då förslag avgives om anslagsberäkningen för ett kommande budgetår. Detta har också av departementet i åtskilliga fall, även beträffande artilleri- och ingenjörhögskolans anslagsandel, tillämpats. Sedan budgetåret numera omlagts från kalenderår till tiden mellan 1 juli det ena året och den 30 juni det därpå följande året, har emellertid uppstått stor svårighet för departementet att vid anmälan av lantförsvarets medelsbehov för nästa budgetår, vilken anmälan skall insändas senast den 31 augusti, vinna tillräcklig kännedom om den verkligt disponibla behållningen å varje skolas anslagsandel. Sasom framgår av chefens för artilleri- och ingenjörhögskolan förut berörda förklaring i förevarande ärende punkt 2 (sid. 6 och 7) kvarstodo vid utgången av budgetåret 1925—1926 vissa ännu icke bestridda kostnader för ett sammanlagt belopp av 13,266 kronor 53 öre avseende övningskostnader under tiden juli till och med september 1926 för åren 1924—1926 ars allmänna och högre kurser. Liknande utgiftsrester vid ett budgetårs utgång, vilka omöjligen under loppet av augusti månad kunna av departementet till sin storlek bestämmas, måste alltid befaras minska den bokförda behållningen, varför departementet ansett sig böra med stor varsamhet föreslå anlåtande av en sådan behållning för fyllande av medelsbehov under nästkommande budgetår.

Sedan genom chefens för artilleri- och ingenjörhögskolan förklaring i förevarande ärende framkommit, att såsom nettobehållning till innevarande budgetår kvarstår ett belopp å 36,410 kronor 81 öre, anser sig emellertid departementet böra hemställa om en sådan jämkning av högskolans i arméförvaltningens underdåniga skrivelse den 31 augusti 1926 anmälda medelsbehov för budgetåret 1927—1928, att de av arméförvaltningen i nämnda skrivelse till nyanvisning tillstyrkta beloppen, 2,070 kronor för anskaffning av viss laboratoriemateriel och 2,000 kronor för komplettering av biblioteket, i stället torde böra utgå av ifrågavarande reservationsmedel. Av den därefter återstående nettobehållningen, (36,410: 81—4,070), 32,340 kronor 81 öre, torde ytterligare förslagsvis 10,000 kronor kunna utan större olägenhet för högskolan tagas i anspråk för fyllande av dess medelsbehov under budgetåret 1927—1928. Gent emot skolchefens i förklaringen (sid. 9) gjorda uttalande, att den nu befintliga nettobehållningen vore erforderlig för kostnader, som stodo i samband med högskolans flyttning m. m., må nämligen erinras, att utöver de av riksdagen anvisade medel Eders Kungl. Maj:t genom nädigt brev den 10 december 1926 för flyttningen och därmed sammanhängande kostnader anvisat ytterligare 24,700 kronor fran anslaget till extra utgifter. Efter ovan föreslagna beskärningar av nettobehållningen skulle i allt fall därav kvarstå ett belopp av omkring 22,000 kronor.

Den av statsrevisorerna framhållna önskvärdheten av ändrade beräkningsgrunder för högskolans undervisningsanslag har, såsom skolchefen (å sid. 9) framhållit, redan uppmärksamrats i högskolans medelsäskanden för nästkommande budgetår, i vilka använts en på flera års bokföringssiffror grundad å-prisberäkning per elev, innefattande kostnaderna såväl för hans sommar- och vinterfältövningar samt artilleriövningar, som för hans expensartiklar av olika slag ävensom resor. Denna nya beräkningsgrund, vilken arméförvaltningen i sin underdåniga skrivelse den 31 augusti 1926 ansett sig böra godkänna, torde böra prövas åtminstone några år framåt.

Beträffande de av statsrevisorerna omnämnda reservationerna å anslagen till *studiestipendier* och till *skrivmaterialier, expenser m. m.*, vilken sist nämnda behållning jämlikt nådigt brev den 30 september 1926 till fullo tagits i anspråk för uppvärmning m. m. av arméns underofficersskolors lokaler i stora tyghuset, torde vid vad av skolchefen förklarats få bero.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet har icke funnit anledning till annan erinran mot den framlagda anslagsberäkningen än att, med anledning av vad revisorerna och arméförvaltningens civila departement anfört rörande storleken av reservationerna å den till artilleri- och ingenjörhögskolans förfogande ställda delen av undervisningsanslaget, en sänkning av det nu för högskolan beräknade medelsbehovet bör kunna äga rum. Enligt utskottets mening böra 20,000 kronor av de för högskolan under budgetåret 1927—1928 avsedda medlen kunna bestridas av förefintliga reservationer, på grund varav det belopp, som under detta anslag behöver upptagas för högskolans vidkommande, kan sänkas till 32,360 kronor. Anslaget i dess helhet kan härigenom reduceras från 907,000 kronor till 887,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, nu 808,000 kronor, med 79,000 kronor till 887,000 kronor.

18:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) att dels för anordnande av vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 54,250 kronor, dels ock medgiva, att för nyss angivna ändamål jämväl må tagas i anspråk ett belopp av 15,000 kronor av förefintlig behållning å de för dylika utbildningskurser tidigare anvisade medel.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 76—78 av åberopade statsrådsprotokollet.

I likhet med vad tidigare under en följd av år ägt rum, hava jämväl för innevarande budgetår särskilda medel ställts till förfogande för vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet. Riksdagen har nämligen dels för sådant ändamål anvisat ett extra reservationsanslag av 43,400 kronor, dels ock medgivit, att för samma ändamål jämväl finge tagas i anspråk ett belopp av 20,000 kronor av förefintlig behållning å de för anordnande av dylika utbildningskurser tidigare anvisade medel.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Jämväl under nästkommande budgetår torde särskilda utbildningskurser böra anordnas vid skjutskolan i enlighet med vad skolchefen föreslagit. Då en omorganisation av sagda skola enligt de grunder, som härordningsbeslutet förutsätter, icke lär kunna genomföras före ingången av budgetåret 1927—1928, torde det för nämnda utbildningskurser erforderliga be-

Vissa
utbildnings-
kurser vid
skjutskolan
för infanteriet
och
kavalleriet.

[20.]

loppet böra, på sätt hittills ägt rum, anvisas såsom särskilt extra anslag. Mot den av arméförvaltningen beräknade kostnadssumman, 69,250 kronor, har jag icke något att erinra. Emellertid torde av de för dylika utbildningskurser tidigare anslagna medel ett belopp av 15,000 kronor kunna tagas i anspråk för de nu föreslagna utbildningskurserna. Under denna förutsättning erfordras således en medelsanvisning å 54,250 kronor.»

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) för anordnande av *vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 54,250 kronor;

b) medgiva, att för nyss angivna ändamål jämväl må tagas i anspråk ett belopp av 15,000 kronor av förefintlig behållning å de för dylika utbildningskurser tidigare anvisade medel.

19:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21) att öka ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier, nu 25,000 kronor, med 2,000 kronor till 27,000 kronor.

Studie-
stipendier.
[21.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 78 och 79 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 25,000 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

Stipendier åt elever vid artilleri- och ingenjörhögskolan	...	kronor	3,000:—
» » » » krigsskolans officerskurs	.....	»	10,000:—
» » underofficerare och furirer	.....	»	12,000:—
		Summa kronor	25,000:—

För budgetåret 1927—1928 har departementschefen icke beräknat några medel för stipendier åt elever vid krigsskolans officerskurs, enär i annat sammanhang föreslagits, att alla officerare på aktiv stat vid första anställningen såsom sådana skulle komma i åtnjutande av ekiperingshjälp. Berörda förslag har numera av riksdagen bifallits.

Under förevarande anslag har för det nu löpande budgetåret beräknats medel under posten stipendier åt underofficerare och furirer för förslagsvis 12 stipendier à 1,000 kronor eller således 12,000 kronor. I regel äro de stipendiater, varom här är fråga, i behov av att under mer än ett år komma i åtnjutande av dylikt stipendium. Med hänsyn härtill och då departementschefen ansett det önskvärt, att under nästkommande budgetår ytterligare ett antal underofficerare och underbefäl må kunna beredas understöd i förevarande avseende, har för nämnda budgetår för samma ändamål beräknats ett till 24,000 kronor förhöjt belopp.

Beträffande anslagsposten till stipendier åt elever vid artilleri- och ingenjörhögskolan har departementschefen icke ifrågasatt någon ändring.

Anslaget har alltså i riksstaten för budgetåret 1927—1928 ansetts böra upptagas med 27,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till studie-stipendier, nu 25,000 kronor, med 2,000 kronor till 27,000 kronor.

*Befrämjande
av den andliga
vården vid
armén.*

[22.]

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22) att dels i riksstaten uppföra ett ordinarie anslag, benämnt »Befrämjande av den andliga vården vid armén, reservationsanslag»,

dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 50,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 79—82 av återopade statsrådsprotokollet.

Sedan 1925 års riksdag godkänt första särskilda utskottets förslag, att ett årligt belopp av 50,000 kronor skulle ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att efter vederbörande myndigheters hörande användas dels, där så befunnes lämpligast, för bestridande av pastoralvård inom armén, dels för de värnpliktigas andliga vård i övrigt, utövad genom förbundet Soldaternas vänner eller eljest, anvisade 1926 års riksdag i enlighet med av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen framlagt förslag i ämnet till befrämjande av den andliga vården vid armén å riksstaten för innevarande budgetår ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Beträffande storleken av det belopp, som borde för nästkommande budgetår anvisas till befrämjande av den andliga vården inom armén, har departementschefen biträtt arméförvaltningens förslag att för ändamålet måtte anvisas ett belopp av 50,000 kronor. Då den verksamhet, varom här är fråga, syntts vara förtjänt att av staten för framtiden ekonomiskt stödjas, har departementschefen ansett, att anslaget nu i riksstaten borde uppföras såsom ordinarie anslag.

Vad anginge grunderna för anslagets disposition, borde, i avvaktan på slutförandet av igångsatt utredning, Kungl. Maj:t böra äga befogenhet att, liksom innevarande budgetår ägt rum, härom meddela beslut.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må

a) i riksstaten uppföra ett ordinarie anslag, benämnt »Befrämjande av den andliga vården vid armén, reservationsanslag»,

b) under detta anslag anvisa ett belopp av 50,000 kronor.

*Frivilliga
skytte-
väsendets
befrämjande.*

[23.]

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) dels till det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 470,000 kronor, dels ock medgiva att till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av

kassaförvaltaren, må från förefintliga reservationer under extra anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande under år 1927 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma år äro eller kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 82—86.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått följande motioner, nämligen:

Motioner.

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *E. Trygger m. fl.*, nr 77, och den andra inom andra kammaren av herr *A. Lindman m. fl.*, nr 91, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att för det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor;

dels ock en inom första kammaren av herr *C. Lindhagen* väckt motion, nr 171, vari hemställts, att riksdagen måtte avslå det under fjärde huvudtiteln för frivilliga skytteväsendets befrämjande äskade anslaget å 470,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Under en följd av år har riksdagen anvisat anslag till det frivilliga skytteväsendets befrämjande. För innevarande budgetår har riksdagen för ändamålet anvisat 500,000 kronor, att fördelas av Kungl. Maj:t efter inhämtat förslag från skytteförbundens överstyrelse.

Sedan skytteförbundens överstyrelse inkommit med förslag till fördelning av det sålunda anvisade anslaget samt arméförvaltningens artilleri- och civila departement däröver avgivit yttrande, har Kungl. Maj:t genom brev den 30 juli 1926 fastställt följande plan för användande under innevarande budgetår av ifrågavarande anslagsmedel:

Överstyrelsen:

a) Till bestridande av överstyrelsens administrationskostnader:			
Till reseersättning åt ledamöterna i skytteförbundens överstyrelse och dess verkställande utskott	kronor	8,000: —	
» reseersättning åt ledamöterna i överstyrelsens verkställande utskott vid inspektionsresor	»	1,000: —	
» arvoden, hyra m. m.	»	27,800: —	
b) Till utgifter för skytteverksamheten, att utbetalas genom överstyrelsen:			
Till reseersättning åt Kungl. Maj:ts ombud i skytteförbundens styrelser	kronor	8,000: —	
» anskaffande av skyttmärken, riksmedaljer och diplom	»	9,000: —	
» bidrag för hållande av föredrag ...	»	6,000: —	
			kronor 59,800: —

Skytteförbunden:

Till arvoden åt skytteförbundens sekreterare	kronor	20,800: —	
» omkostnader för allmänna tävlingsskjutningars anordnande	»	18,200: —	
» pris vid tävlingsskjutningar	»	45,000: —	
» understöd för fältmässigt anordnade tävlingar	»	20,000: —	
» Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens skytteförbund såsom extra understöd	»	4,000: —	
		<hr/>	kronor 108,000: —

Skytteföreningarna:

Till ammunitionsbidrag att utgå:

a) för skjutning med kammar- eller övningsammunition under tiden juli 1926—juni 1927, upptaget för ett beräknat antal av 10,000 skyttar i åldern 12—15 år med 1 krona 75 öre för varje skytt	kronor	17,500: —
b) för skjutning med skarp ammunition under tiden juli 1926—juni 1927, upptaget för ett beräknat antal av 77,000 äldre skyttar med 1 krona 50 öre för varje skytt	»	115,500: —

Till årsunderstöd att utgå:

a) till bestridande av omkostnader för verksamhetens utövande under tiden juli 1926—juni 1927, upptaget för ett beräknat antal av 10,000 anslagsberättigade skyttar i åldern 12—15 år med 1 krona för varje skytt	»	10,000: —	
b) till pris vid tävlingsskjutningar samt till arvoden åt instruktörer och andra omkostnader för verksamhetens utövande under tiden juli 1926—juni 1927, upptaget för ett beräknat antal av 77,000 anslagsberättigade äldre skyttar med 2 kronor för varje skytt	»	154,000: —	
Till understöd åt under tiden juli 1926—juni 1927 nybildade skytteföreningar att utgå med högst 100 kronor till varje förening, förslagsvis	»	2,000: —	
		<hr/>	» 299,000: —

Återstoden av anslaget att jämte behållningen från föregående budgetår samt möjligen blivande överskott å förestående anslagstitlar användas:

till en riksskyttetävling i Stockholm	kronor	20,000: —
» en riksfältskjutning på skidor	»	4,500: —
» anordnande av den sedvanliga tävlingsskjutningen i Stockholm för skolungdom	»	3,000: —

till understöd för ordnande av skjutbanor, till ersättning för bestyret för utlåning av gevär samt till bestridande av sådana av den frivilliga skytterörelsen föranledda utgifter, vartill Kungl. Maj:t i särskilda fall lämnar medgivande	kronor	5,700:—	kronor	33,200:—
				Summa kronor 500,000:—

Skytteförbundens överstyrelse hade i skrivelse den 12 augusti 1926 genom sitt verkställande utskott hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1927—1928 till det frivilliga skytteväsendets befrämjande anvisa ett anslag av 950,000 kronor enligt följande beräkning:

till skytteförbundens överstyrelsers administrationskostnader samt särskilda utgifter att utbetalas genom överstyrelsen	kronor	41,400:—
» skytteförbunden	»	167,400:—
» skytteföreningarna	»	688,000:—
» övriga utgifter	»	53,200:—
		Summa kronor 950,000:—

Med avseende å medelsanvisningen för här ifrågavarande ändamål för nästkommande budgetår hade *arméförvaltningen* anfört, att, ehuru överstyrelsen i sin framställning starkt betonat nödvändigheten av ett ökat anslag till det frivilliga skytteväsendet, ämbetsverket likväl funne sig, med hänsyn till den ståndpunkt, Kungl. Maj:t och riksdagen under senare år intagit till ifrågavarande anslag, icke böra tillstyrka anvisande av högre anslag än det för innevarande budgetår beviljade, eller 500,000 kronor.

Departementschefen har anfört, att jämväl för nästkommande budgetår medel syntes böra å riksstaten anvisas för befrämjande av det frivilliga skytteväsendet. Beträffande anslaget disposition syntes honom den ändring för framtiden böra vidtagas, att ammunitionsbidrag och årsunderstöd icke vidare borde till skytteföreningarna utgå för skyttar i åldern 12—15 år. En sådan begränsning av anslaget användning syntes överensstämma med grunderna för 1917 års riksdags beslut angående upphörandet från och med år 1918 av de tidigare anordnade skjututbildningsövningarna vid de allmänna läroverken.

Vidkommande anslagsbeloppets storlek funne sig departementschefen, med hänsyn till nödvändigheten av att i möjligaste mån begränsa statsutgifterna, böra föreslå, att anslaget för nästkommande budgetår minskades med det belopp — avrundat till 30,000 kronor — som avsetts för skyttar i åldern 12—15 år, eller således till 470,000 kronor.

Därjämte har i likhet med vad som tidigare ägt rum begärts medgivande att av reservationerna å anslaget utbetala dyrtidstillägg åt viss personal.

Utskot tets
yttrande.

Utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag beträffande anslagsbe-
loppet och får alltså avstyrka de i ämnet väckta motionerna.

Mot Kungl. Maj:ts förslag i övrigt finner utskottet icke anledning till
erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må,

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å
de av herr Trygger m. fl. och herr Lindman m. fl. väckta mo-
tionerna I: 77 och II: 91 i vad desamma skilja sig från Kungl.
Maj:ts förslag ävensom med avslag å den av herr Lindhagen
väckta motionen I: 171, till det *frivilliga skytteväsendets befräm-
jande* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservations-
anslag av 470,000 kronor;

b) medgiva, att till den vid skytteförbundens överstyrelses
expedition anställda personalen, med undantag av kassaförval-
taren, må från förefintliga reservationer under extra anslaget
till det frivilliga skytteväsendets befrämjande under år 1927
utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma år
äro eller kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt
befattningshavare i statens tjänst.

Expens-
anslaget.
[24.]

22:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24) att dels från och
med budgetåret 1927—1928 i riksstaten uppföra ordinarie reservationsanslaget
till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. under benämning »Skriv-
materialier, expenser m. m.», dels ock under detta anslag anvisa ett belopp
av 355,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 86—94 av återopade statsråds-
protokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse
m. m. har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 550,000
kronor. Vid uppgörande av anslagsberäkningen har hänsyn tagits därtill,
att för bestridande av utgifter å anslaget jämväl kunde disponeras dels
20,000 kronor, utgörande beräknade inkomster under budgetåret från Norr-
bottens läns landsting för civila personers vård å garnisonssjukhuset i Boden,
dels ock förefintliga besparingar å anslaget. Jämlikt av Kungl. Maj:t den
4 juni 1926 fastställd stat för ifrågavarande anslag har av de förefintliga
besparingarna disponerats ett belopp av 58,550 kronor. De för innevarande
budgetår tillgängliga medlen hava fördelats på följande sätt mellan de tre
olika titlarna under anslaget:

Titel I. Skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. vid verk och staber m. fl.	kronor 487,850: —
Titel II. Hyra, eldning och belysning samt städning ävensom telefonabonnemang och vissa skriv- materialier vid rullföringsexpeditionerna.....	» 98,200: —
Titel III. Oförutsedda expensbehov samt för centralupp- handling.....	» 42,500: —
	<hr/> Summa kronor 628,550: —

Enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 50 till 1925 års riksdag hade medelsbehovet å detta anslag beräknats kunna minskas till i avrundat tal 410,000 kronor.

Vid beräkandet av medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1927—1928 hava sådana kostnader för bränsle, lyse m. m., som hittills utgått från anslaget, överflyttats till ordinarie bränsleanslaget. Det belopp, som sålunda överflyttats till bränsleanslaget, har beräknats till 242,530 kronor.

Det av Kungl. Maj:t nu äskade anslagsbeloppet har beräknats på följande sätt:

Titel	I.....	kronor 241,220:—
»	II.....	» 74,200:—
»	III.....	» 40,000:—
		Summa kronor 355,420:—

eller i avrundat tal 355,500 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må

a) från och med budgetåret 1927—1928 i riksstaten uppföra ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. under benämning »Skrivmaterialier, expenser m. m.»,

b) under detta anslag anvisa ett belopp av 355,500 kronor.

23:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25) att minska ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, nu 330,000 kronor, med 30,000 kronor till 300,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 94—98 av åberopade statsrådsprotokollet.

Skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden.

[25.]

Medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden för budgetåret 1926—1927 uppskattades av arméförvaltningen till 365,663 kronor. Med hänsyn till storleken av de besparingar, som beräknades komma att förefinnas å ifrågavarande anslag vid ingången av nämnda budgetår, begränsades emellertid medelsanvisningen å riksstaten till 330,000 kronor. Jämlikt av Kungl. Maj:t den 4 juni 1926 fastställd stat för detta anslag har av besparingarna å anslaget tagits i anspråk ett belopp av 32,100 kronor. De sålunda för innevarande budgetår tillgängliga medlen utgöra alltså 362,100 kronor.

I fråga om medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1927—1928 har departementschefen anfört följande:

»Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har arméförvaltningen beräknat medelsbehovet under förevarande anslag för nästkommande budgetår till i avrundat tal 320,000 kronor eller således omkring 42,000 kronor mindre än medelsbehovet för innevarande budgetår. Denna minskning kan visserligen synas jämförelsevis obetydlig i förhållande till den betydande anslags-

reduktion — ned till 220,000 kronor — som beräknats kunna vidtagas efter omorganisationens genomförande. Av de skäl, som arméförvaltningen anfört, synes emellertid försiktigheten bjuda att icke under det närmaste budgetåret räkna med mindre medelsbehov under anslaget än det av arméförvaltningen angivna.

Såsom av arméförvaltningen förutsatts, torde framdeles en fullständig omräkning av detta anslag böra komma till stånd. I samband härmed synes även böra tagas i övervägande, huruvida icke anslaget lämpligen borde sammanslås med expensanslaget.

Mot ämbetsverkets förslag, att för täckande av medelsbehovet för nästkommande budgetår av förefintliga reservationer under anslaget bör tagas i anspråk ett belopp av omkring 20,000 kronor, varigenom medelsanvisningen å riksstaten kan begränsas till 300,000 kronor, har jag icke något att erinra.»

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, nu 330,000 kronor, med 30,000 kronor till 300,000 kronor.

Vissa arbeten
å mobiliseringsverket.

[26.]

24:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26) att dels i riksstaten uppföra ett ordinarie anslag, benämnt »Vissa arbeten å mobiliseringsverket, reservationsanslag», dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 30,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 98 och 99 av åberopade statsrådsprotokollet.

Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställningar har riksdagen under en följd av år anvisat ett extra anslag till vissa arbeten å mobiliseringsverket. Chefen för generalstaben uppskattade anslagsbehovet för förevarande ändamål under budgetåret 1926—1927 till 35,000 kronor. Med hänsyn därtill, att ifrågavarande medelsbehov efter den nya arméorganisationens genomförande beräknats utgöra 30,000 kronor, och då å de för ändamålet tidigare anvisade anslag förefunnos betydande besparingar, anvisade emellertid riksdagen för nyssnämnda budgetår, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, ett belopp av 30,000 kronor.

Jämväl för budgetåret 1927—1928 har anslaget ansetts böra upptagas med 30,000 kronor. Då anslaget i kostnadsberäkningen för den nya försvarsorganisationen upptagits bland ordinarie utgifter, syntes anslaget nu i riksstaten böra uppföras såsom ordinarie anslag.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i riksstaten uppföra ett ordinarie anslag, benämnt »Vissa arbeten å mobiliseringsverket, reservationsanslag»,

b) under detta anslag anvisa ett belopp av 30,000 kronor.

25:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27) att för underhåll av generalstabens översiktskarta över Sverige i skalan 1 : 400,000 för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 7,400 kronor.

General-
stabens över-
siktskarta
över Sverige.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 99 och 100 av åberopade statsrådsprotokollet.

[27.]

Under en följd av år har riksdagen anvisat särskilda medel för utgivande genom generalstabens försorg av en översiktskarta över Sverige i skalan 1 : 400,000. För innevarande budgetår har riksdagen för ifrågavarande ändamål anvisat ett extra reservationsanslag av 13,700 kronor, utgörande det belopp, som av chefen för generalstaben angivits såsom erforderligt för kartarbetets fullbordande.

För underhåll av ifrågavarande kartverk, vilket ansetts kunna avslutas under innevarande år, har nu för nästkommande budgetår äskats ett anslag av 7,400 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för underhåll av *generalstabens översiktskarta över Sverige* i skalan 1 : 400,000 för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 7,400 kronor.

D. Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.

26:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28) att öka ordinarie förslagsanslaget till mathållning, nu 8,575,000 kronor, med 274,000 kronor till 8,849,000 kronor.

Mathållning.

[28.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 100—102.

För budgetåren 1923—1924, 1924—1925 och 1925—1926 beräknades medelsbehovet under ordinarie förslagsanslaget till mathållning efter en dagskostnad av 80 öre för varje man. Denna beräkningsgrund visade sig emellertid vara för låg, varför densamma vid uppgörandet av anslagsberäkningen för budgetåret 1926—1927 höjdes till 90 öre för man och dag. Anslaget har för sistnämnda budgetår upptagits med 8,575,000 kronor.

Statsverks-
propositionen
1927.

I sin den 15 december 1925 avgivna berättelse om verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för budgetåret 1924—1925 hava *riksdagens revisorer* anmärkt, att anslaget till arméns mathållning under de senaste räkenskapsåren avsevärt överskridits. Den brist, som uppstått under budgetåret 1924—1925, eller 3,031,891 kronor 4 öre, hade uppgått till omkring 30 procent av det för året anvisade anslagsbeloppet. Revisorerna hade på grund härav ansett sig böra underkasta beräkningarna av anslaget en närmare granskning, därvid först beaktats, att vid beräkningen av anslaget i fråga hänsyn icke tagits till de avsevärda årliga kostnaderna för proviant utom förlägningsorten även-

som till utspisningskostnaderna under vissa övningar och till utgifterna för sjukföda. Vidare hade uppmärksammats, att avsevärda utgifter, som belastat anslaget och bestritts av arméförvaltningens intendentsdepartement, icke ingått i beräkningarna. Dessa jämte ytterligare några i berättelsen omnämnda förhållanden hade haft till följd, att portionskostnaden för man och tjänstgöringsdag i verkligheten uppgått till betydligt högre belopp än som legat till grund för anslagets beräkning. Det låge enligt revisorernas mening stor vikt uppå att vid riksstatsanslagens beräkning ernå största möjliga tillförlitlighet. Revisorerna ville därför framhålla angelägenheten av, att grunderna för mathållningsanslagets uppskattande underkastades en fullständig omarbetning för ernående av bättre överensstämmelse mellan beräknade och verkliga kostnader.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har *arméförvaltningen* i ämnet anfört bland annat följande.

Frågan om grunderna för mathållningsanslagets beräkning hade av intendentsdepartementet gjorts till föremål för en ingående utredning med därtill hörande statistisk undersökning, för vilken de för de tre senaste budgetåren till departementet avgivna redovisningshandlingar tjänat som underlag. Resultaten av denna utredning hade sammanförts å en vid skrivelsen fogad tablå, av vilken framginge,

att verkliga kostnaden för proviant å förläggningssorten under budgetåren 1923—1924, 1924—1925 och 1925—1926 varit 82,65, 85,90 och 88,88 öre per man och tjänstgöringsdag,

att verkliga totala kostnaden per man och tjänstgöringsdag under samma år uppgått till 98,08, 111,40 och 109,90 öre emot beräknade 80 öre,

att medeltalet för de tre budgetåren varit för proviant å förläggningssorten 85,81 öre och för totala kostnaden 106,46 öre, samt

att alltså vid beräkningen av arméns mathållningsanslag till den beräknade kostnaden för proviant å förläggningssorten borde läggas ett belopp av (106,46 — 85,81 =) i runt tal 20,5 öre för bestridande av sådana årligen återkommande kostnader, varom riksdagens revisorer i sin berättelse uttalat sig, nämligen för proviant utom förläggningssorten och under vissa övningar, för sjukföda, för de centrala magasinens drift m. fl. ändamål ävensom för av intendentsdepartementet direkt bestridda utgifter.

Vad nu kostnaden för proviant å förläggningssorten eller med andra ord normalportionspriset beträffade, syntes detta numera vara på väg att vinna stabilitet. Under det att detsamma under de trenne sistförflutna budgetåren, såsom nyss påvisats, uppgått till i medeltal 85,81 öre, hade det, enligt inom departementet sammanställda rapporter, den 1 januari 1926 utgjort 84,54 öre och den 1 juli 1926 84,42 öre. Att med bestämdhet beräkna dess storlek för exempelvis första halvåret 1928 torde vid nuvarande tidpunkt icke vara möjligt, men anledning finnes att med stöd av nyssnämnda siffror antaga, att normalpriset i fråga skulle under budgetåret hålla sig vid omkring 84,5 öre, vilket pris arméförvaltningen alltså ansåge sig böra föreslå.

Den totala portionskostnaden för armén syntes följaktligen böra för budgetåret 1927—1928 beräknas till (84,5 + 20,5 =) 105 öre för man och tjänstgöringsdag.

Departementschefen har framhållit, att den i ärendet verkställda utredningen syntes ådagalägga, att mathållningsanslaget, därest anslagsbeloppet skulle motsvara de verkliga utgifterna, måste beräknas efter en avsevärt

högre dagskostnad än den av 90 öre per man, som lagts till grund för anslagsberäkningen för innevarande budgetår. Arméförvaltningen hade ansett sig böra räkna med ett belopp av 1 krona 5 öre för man och dag. I betraktande av att livsmedelsprisen alltjämt visade en något sjunkande tendens, borde man emellertid kunna stanna vid ett belopp av 1 krona 2 öre för man och dag. Då antalet manskapstjänstgöringsdagar för ifrågavarande budgetår uppskattats till 8,675,000, skulle alltså medelsbehovet för manskapets utspisning utgöra ($8,675,000 \times 1,02 =$) i avrundat tal 8,849,000 kronor.

Utskottet vill till en början erinra om vad de s. k. riksstatssakkunniga (sakkunniga rörande omläggning av anslagen å fjärde huvudtiteln) anfört i fråga om de kostnader, som ansetts böra belasta arméns mathållningsanslag (jämför statsverkspropositionen år 1919, sid. 344). Enligt nämnda sakkunnigas av riksdagen sedermera godkända förslag borde anslaget endast avse inköp av proviantartiklar, deras transport till konsumtionsorten, kostnaderna för magasinering, annonsering om leverans av livsförnödenheter samt avlöning till civila biträden vid förrådsinventeringar och till civila arbetare vid kronobagerier, vilka samtliga utgifter ansåges hänförliga till proviantens anskaffningskostnader. Vidare skulle från anslaget gäldas utgifter för inköp av tillagade portioner, då sådana icke kunde genom arméns förvaltningsorgan iordningställas, samt författningsenligt utgående portionsersättning. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att på grund av särskilt medgivande av riksdagen anslaget jämväl må tagas i anspråk för magasinering och upplägandet av vissa förråd.

Av den utredning, som arméförvaltningens intendentsdepartement verkställt rörande de kostnader, som numera bestridas av ifrågavarande anslag, samt av de uppgifter utskottet därutöver inhämtat, synes emellertid framgå, att även andra utgifter än sådana, som enligt riksstatssakkunnigas förslag skola utgå från mathållningsanslaget, påförts detta anslag. I sådant avseende vill utskottet framhålla, att arméförvaltningens intendentsdepartement senast offentliggjorda statistik rörande utgifterna å anslaget utvisar, att i vissa fall härifrån utgå avlöningar till även annan personal än den, som upptagits i ovannämnda förslag. Därjämte har anslaget i viss utsträckning disponerats för materielanskaffning samt underhåll av materiel — kostnader som rätteligen torde böra bestridas av intendenturanslaget eller av särskilt anvisade medel. För framtiden synas utgifter av berörda art icke böra belasta mathållningsanslaget.

Av arméförvaltningens utredning i ärendet framgår vidare, att portionspriset vid truppförbanden under de senaste åren undergått en betydande stegring. Sålunda har verkliga kostnaden per man och tjänstgöringsdag för proviant å förläggningssorten uppgått till, under budgetåret 1923—1924, 82.65 öre, under budgetåret 1924—1925, 85.90 öre och under budgetåret 1925—1926 88.88 öre. Då livsmedelspriserna utvisa en fortlöpande sänkning från och med år 1923, har det syntts utskottet anmärkningsvärt, att proviantkostnaderna å förläggningssorterna på detta sätt stegrats. Det förefaller utskottet som om en undersökning vore påkallad för utrönande av orsakerna

till detta förhållande samt vilka åtgärder eventuellt böra vidtagas för att hålla ifrågavarande pris vid en nivå, som motsvaras av de allmänna livsmedelspriserna. Utskottet anser sig därför böra framhålla önskvärdheten av att en dylik undersökning genom Kungl. Maj:ts försorg verkställas.

I samband med frågan om portionspriset har utskottet ansett sig böra något närmare beröra spörsmålet om det nu tillämpade utspisningssättet vid arméns truppförband. Utskottet vill då erinra om att vid flottans stationer i Karlskrona och Stockholm införts ett system med s. k. fri skaffning, innebärande att varje man under den för måltiden anslagna tiden äger, när han så önskar, uttaga sin portion. Enligt utskottets mening måste detta system anses vara ägnat att för de värnpliktiga och det fast anställda manskapet medföra större trevnad än det nu tillämpade utspisningssystemet vid armén. Då det icke lär vara uteslutet, att förstnämnda system, även om detsamma föranleder viss engångskostnad för vidtagande av vissa erforderliga anordningar i truppförbandens matsalar, i tillämpningen även kan föra med sig större sparsamhet med provianten, synes det utskottet angeläget att utredning verkställas av arméförvaltningen beträffande möjligheten att även vid armén införa ett likartat utspisningssystem.

Beträffande beräkningen av arméns mathållningsanslag för budgetåret 1927—1928 har utskottet uppmärksammat, att arméförvaltningen grundat sin beräkning av portionspriset på följande medeltalsberäkning för budgetåren 1923—1924, 1924—1925 och 1925—1926:

	öre
Proviant å förläggningssorten	85.81
Proviant utom förläggningssorten	4.48
Sjukföda	1.59
Proviant till samvetsömma värnpliktiga	0.39
Proviant under fälttjänstövningar	3.23
Sjuksköterskor, måltidsstationer, övningar m. m.	4.64
Portionsförstärkning	0,28
Magasinering, annonser m. m. vid truppförbanden	2.83
Centrala magasinerna	2.71
Diverse utgifter	0.50
	Summa 106.46

Arméförvaltningen har funnit, att portionspriset icke behöfve bestämmas till högre belopp än 105 öre per man och dag, vilken beräkning emellertid av departementschefen, på grund av att livsmedelsprisen alltjämt visade en sjunkande tendens, ansetts kunna sänkas till 102 öre för man och dag. Med hänsyn till det betydande överskridande å detta anslag, som under en lång följd av år ägt rum och som för budgetåret 1925—1926 uppgick till 2,142,185 kronor 22 öre eller mera än 20 % av anslagsbeloppet — oaktat verkliga antalet tjänstgöringsdagar för detta budgetår med 1,250,000 understeg det vid anslagets fastställande beräknade antalet, — har utskottet icke ansett sig böra föreslå någon sänkning av det nu av departementschefen beräknade portionspriset för man och dag.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till mat-hållning, nu 8,575,000 kronor, med 274,000 kronor till 8,849,000 kronor.

27:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29) att minska ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning, nu 5,100,000 kronor, med 90,000 kronor till 5,010,000 kronor.

Munderings-
utrustning.
[29.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 102 och 103.

Ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 5,100,000 kronor. Vid anslagsberäkningens uppgörande utgick man från en beräkningsgrund av 55 öre för man och dag samt 15 öre för häst och dag. Det sålunda uppskattade medelsbehovet utgjorde 5,541,000 kronor. Med hänsyn till att antalet i fred tjänstgörande manskap framdeles komme att avsevärt nedgå, varigenom behovet av komplettering av munderingspersedlar under budgetåret 1926—1927 minskades, reducerades anslaget till nyssnämnda belopp, 5,100,000 kronor.

Departementschefen har föreslagit, att medelsbehovet för nästkommande budgetår skulle beräknas enligt nyssnämnda grunder eller således efter en dagskostnad av 55 öre för man och 15 öre för häst.

Med utgångspunkt från 8,675,000 manskapstjänstgöringsdagar och 1,594,096 hästtjänstgöringsdagar har medelsbehovet under anslaget uppskattats till 5,010,000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av Kungl. Maj:t framlagda anslagsberäkningen, får hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning, nu 5,100,000 kronor, med 90,000 kronor till 5,010,000 kronor.

28:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) att minska ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m., nu 1,655,000 kronor, med 183,000 kronor till 1,472,000 kronor.

Intendentur-
anslaget.
[30.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 103—105.

I riksstaten för innevarande budgetår är ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m. upptaget med 1,655,000 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

Titel I.	Kasernutredning	kronor	666,960:—
Titel II.	Förplägnadsutredning	»	507,641:52
Titel III.	Intendenturfordon	»	380,000:—
Titel IV.	Skidmateriel	»	100,000:—
			Summa kronor 1,654,601:52

eller i avrundat tal 1,655,000 kronor.

I anslagsberäkningen för budgetåret 1927—1928 har, förutom nyssnämnda titlar, ansetts bära upptagas en anslagstitel för pionjär- och signalmateriel.

Medelsbehovet har nu beräknats på följande sätt:

Titel I. Kasernutredning:		
8,675,000 dagar à 0,07 kr.	kronor	607,250: —
Titel II. Förplägnadsutredning:		
8,675,000 tjänstgöringsdagar för manskap à 0,05 och		
2,602,500 hästunderhållsdagar à 0,01 kr.	»	459,775: —
Titel III. Intendenturfordon	»	250,000: —
Titel IV. Skidmateriel	»	65,000: —
Titel V. Pionjär- och signalmateriel	»	90,000: —
	Summa kronor	1,472,025: —

Av Kungl. Maj:t har äskats ett anslag av 1,472,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som förutsätter, att i allmänhet någon nyanskaffning av kasern- och förplägnadsutredning icke äger rum, utan att, därest så lämpligen låter sig göra, behovet härav tillgodoses genom överflyttning av dylik materiel mellan olika truppförband, hemställer,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m., nu 1,655,000 kronor, med 183,000 kronor till 1,472,000 kronor.

Bränsle-
anslaget.
[31.]

29:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31) att dels från och med budgetåret 1927—1928 i riksstaten uppföra ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden under benämning »Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt», dels ock under detta anslag anvisa 3,750,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 106—108.

Bränsleanslaget har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med ett belopp av 3,950,000 kronor.

Medelsbehovet för budgetåret 1927—1928 har av departementschefen uppskattats till 3,900,000 kronor, av vilken summa emellertid 150,000 kronor ansetts kunna bestridas av förefintliga reservationer å anslaget. I det beräknade beloppet ingå tvenne från undervisnings- och expensanslagen överflyttade poster å tillhoppa 298,262 kronor. I samband med denna överflyttning har föreslagits ändring i benämningen av anslaget.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) från och med budgetåret 1927—1928 i riksstaten uppföra ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden under benämning »Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt»,

b) under detta anslag anvisa 3,750,000 kronor.

30:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32) att i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie reservationsanslaget till remontering med 250,000 kronor. Remontering. [32.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 108—117.

Medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till remontering har för innevarande budgetår beräknats uppgå till 430,375 kronor.

Med hänsyn till storleken av å anslaget förefintliga reservationer har emellertid någon medelsanvisning icke ansetts erforderlig. Anslaget har därför i riksstaten för innevarande budgetår upptagits utan angivet belopp.

Kungl. Maj:ts förslag avser att under budgetåret 1927—1928 skola anskaffas 410 remonter, varav 28 skulle inköpas såsom 4-åriga och avses för stabsgruppen vid infanteriet och de högre staberna. För inridningen av sistnämnda hästar skulle vid Herrevadskloster försöksvis organiseras en remont-dressyranstalt.

En till övergångsstat tvångsvis överförd underofficer jämte erforderlig manskapspersonal ur kavalleriet och erforderligt antal värnpliktiga ur ersättningsreserven skulle inbeordras för tjänstgöring vid dressyranstalten.

Följande kostnader för anstalten hava av inspektören för kavalleriet beräknats:

för anställande av en kokerska	kronor 1,000:—
» det ökade arbete, som komme att påvila depåchefen, arvode åt denne med	» 2,000:—
» arvode åt underofficeren	» 1,000:—
» personalens inställelse, veterinärvård, underhåll av häst- utredningspersedlar, expenser m. m.	» 1,000:—
	<hr/>
	tillhopa kronor 5,000:—

Sist berörda kostnader skulle bestridas av arméns avlöningsanslag.

Remonteringsanslaget har i övrigt av departementschefen beräknats enligt sedvanliga grunder, och medelsbehovet har för budgetåret 1927—1928 uppskattats till 440,000 kronor, varav dock 190,000 kronor ansetts kunna bestridas av å anslaget förefintliga reservationer. Endast ett belopp av 250,000 kronor har därför av Kungl. Maj:t nu äskats.

I samband med detta anslag har departementschefen anfört följande:

»På förslag av arméförvaltningens intendentsdepartement och chefen för generalstaben förordnade Kungl. Maj:t vidare genom brev den 26 november 1926, bland annat,

att för möjliggörandet av att till övergångsstat överförda beställningshavare skulle vid fullgörandet av dem åliggande tjänstgöring under utbildningsåret 1926—1927 kunna, i den utsträckning tjänsten enligt vederbörande chefs beprövande det krävde, göras beridna, envar på en kronan tillhörig stambäst, tillhopa 154 stambästar — utöver det genom förenämnda brev den 30 september 1926 fastställda antalet — skulle under samma utbildningsår finnas att tillgå vid arméns truppförband,

att ifrågavarande stambästar skulle i största möjliga utsträckning under den tid, desamma ej erfordrades för till övergångsstat överförda beställnings-

havares beridenhet, under betryggande former samt mot största möjliga ersättning och på för kronan i övrigt förmånligaste villkor utackorderas till fodervärdar,

att i de undantagsfall, då ersättning till fodervärd ej kunde undvikas, sammanlagda kostnaden per häst och dag, med undantag av kostnaden för besiktningsresor, icke finge överstiga vid vederbörande truppförband fastställt normalrationspris, samt

att av utackorderingen föranledda utgifter för erforderliga besiktningsresor skulle bestridas av anslaget till rese- och traktamentspenningar och för utackorderingen i övrigt av anslaget till furagering, vilket sistnämnda anslag jämväl skulle tillgodoföras genom utackorderingen inflytande ersättningsmedel.

Vid ingången av budgetåret 1927—1928 torde alltså antalet stamhästar vid armén komma att utgöra (7,328 + 154 =) 7,482. Härjämte torde komma att förefinnas ett antal s. k. reservstamhästar. Då emellertid dessa avses att vara utackorderade till fodervärdar och icke draga någon kostnad för statsverket, torde man här kunna helt bortse från denna kategori av hästar.

Enligt härordningsbeslutet skall, såsom förut nämnts, antalet stamhästar nedbringas till 4,460. Under loppet av budgetåret 1927—1928 torde, i samband med truppförbandsindragningarna, den sålunda beslutade stamhäst-reduktionen kunna i huvudsak genomföras. Vid artilleriet torde dock, i enlighet med vad chefen för generalstaben föreslagit, tillsvidare i avvaktan på motoriseringen av vissa artilleritruppförband 470 hästar böra bibehållas utöver det i härordningsbeslutet angivna antalet 1,300. Härjämte bör ett antal stamhästar avses för den till övergångsstat överförda personalens beridenhet. Detta antal torde för tiden närmast efter truppförbandsindragningarna böra beräknas till omkring 300.

Med utgångspunkt från vad nu anförts har jag låtit uppgöra vederbörliga anslagsberäkningar för nästkommande budgetår.

Såsom förut närmare omförmäls, hava de beställningshavare, som under innevarande budgetår överförts till övergångsstat, tillerkänts rätt att få dem tillhöriga tjänstehästar inlösta av kronan enligt vissa angivna grunder, och bestridas härav föranledda kostnader — i överensstämmelse med vad i statsverkspropositionen till 1926 års riksdag förutsatts — från anslaget till reparation. Samma förmån synes böra beredas den personal, som under nästkommande budgetår överföres till övergångsstat. För bestridande av de härmed förenade kostnaderna, vilka av arméförvaltningen beräknats till 150,000 kronor, torde ett extra förslagsanslag å nyssnämnda belopp böra upptagas i riksstaten för budgetåret 1927—1928. Till denna fråga återkommer jag under nästföljande punkt.»

*Utskottets
yttrande.*

Vad först beträffar frågan om inrättandet av en remonddressyranstalt vid Herrevadskloster, har utskottet icke funnit anledning till erinran häremot. Dock vill det synas utskottet, som om åtskilliga skäl av praktisk art talade för att de för dressyr vid anstalten avsedda remonterna i likhet med övriga remonter inköptes såsom 3-åriga och icke såsom 4-åriga, vilket av kavalleriinspektören föreslagits. Den kostnadsbesparing, som skulle kunna uppstå enligt kavalleriinspektörens förslag, lär nämligen i icke ringa mån uppvägas av att priserna å remonterna torde bliva högre, därest desamma inköpas såsom 4-åriga. Utskottet har därför ansett sig böra utgå från att de för anstalten avsedda 28 remonterna inköpas såsom 3-åriga och alltså i allmänhet under ett år längre tid än som av Kungl. Maj:t föreslagits vistas å depå eller vid dressyranstalten. Någon kostnadsökning för budgetåret 1927

—1928 kommer genom utskottets förslag icke att uppstå. Vad angår anstaltens organisation, har utskottet icke ansett sig böra göra annan erinran mot det härutinnan av kavalleriinspektören framställda förslaget, än att arvodet till depåchefen vid Herrevadskloster på grund av det ökade arbete, som kommer att påvåla honom genom dressyranstaltens upprättande, i varje fall ej bör utgå med högre belopp än 1,000 kronor.

Vidkommande därefter frågan om det antal remonter, som under budgetåret 1927—1928 böra inköpas, synes det utskottet som om man för ifrågasvarande budgetår bör kunna, i likhet med vad som ägt rum under innevarande budgetår, begränsa detta antal till 400. Detta synes nämligen låta sig göra med hänsyn till den stora utrangering av hästar, som under den närmaste tiden kommer att äga rum vid kavalleriet. Ett något större antal lämpliga stambästar synes i stället böra bibehållas. Utskottet har, med utgångspunkt från vad sålunda anförts, beräknat remonteringsanslaget på följande sätt:

Utgifter:

<i>Inköp av remonter.</i>	
400 remonter à 1,100 kronor	kronor 440,000: —
<i>Transport-, rese- och diverse kostnader.</i>	
400 remonter à 187 kronor 50 öre	» 75,000: —
<i>Omkostnader vid depåerna</i>	» 15,600: —
<i>Å depå störtade remonter.</i>	
10 remonter à 1,287:50 kr.	» 12,875: —
	kronor 543,475: —

Inkomster:

Ersättning för utrangerade stambästar	kronor 100,000: —
Ersättning för 10 till tjänstehästar uttagna stambästar ...	» 16,000: —
	kronor 116,000: —
Återstod	» 427,475: —

Medelsbehovet synes alltså böra upptagas till omkring 427,500 kronor, varav dock i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag 190,000 kronor böra utgå av reservationerna å anslaget. Anslaget kan med hänsyn härtill nedsättas till 237,500 kronor.

I övrigt har utskottet icke funnit anledning till erinran mot vad som av departementschefen föreslagits.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie reservationsanslaget till remonter med 237,500 kronor.

31:o) Under hänvisning till vad utskottet under närmast föregående punkt anför, hemställer utskottet,

Inlösen av tjänstehästar.

att riksdagen må till bestridande av kostnader för *inlösen av tjänstehästar, tillhörande personal å övergångsstat*, för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 150,000 kronor.

Furagering.
[34.] 32:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34) att minska ordinarie förslagsanslaget till furagering, nu 4,466,000 kronor, med 431,000 kronor till 4,035,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 118 och 119.

Ordinarie förslagsanslaget till furagering har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 4,466,000 kronor. Anslaget har därvid beräknats efter 1 krona 39 öre för häst och dag utom för de vid remontdepåerna befintliga remonterna, för vilka beräknats en årlig utfodringskostnad av 309 kronor för varje remont. I anslagsberäkningarna för de närmast föregående budgetåren uppskattades dagskostnaden för de vid truppförbanden befintliga hästarna till allenast 1 krona 25 öre.

Liksom beträffande mathållningsanslaget hava även i fråga om nu förevarande anslag av riksdagens revisorer framställts anmärkningar mot grunderna för anslagets beräkning.

Utfodringskostnaderna hava nu för budgetåret 1927—1928 av departementschefen upptagits till 1 krona 50 öre för häst och dag, varjämte för å depå befintliga remonter beräknats en årskostnad av 327 kronor. Efter dessa grunder har furageringsanslaget av Kungl. Maj:t upptagits med 4,035,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Då anslagsberäkningen icke givit utskottet anledning till erinran och då desamma icke i nämnvärd utsträckning kan påverkas av den under punkt 30:o) föreslagna reduceringen i remontantalet, får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till furagering, nu 4,466,000 kronor, med 431,000 kronor till 4,035,000 kronor.

Engångs-
kostnader för
anskaffning
av motor-
materiel för
trängen.

33:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35) att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av motormateriel för trängen för budgetåret 1927—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 251,200 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 119—121 av åberopade statsrådsprotokollet.

[35.]

Enligt 1925 års härordningsbeslut skola trängtrupperna bestå av fyra trängkårer. I varje trängkår skall ingå ett bilkompani.

Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag avser anskaffning av motormateriel för allenast en trängkårs bilkompani — vid vilket utbildning av värnpliktiga studenter och officersaspiranter jämväl avses att äga rum.

Kostnaderna för ändamålet hava beräknats på följande sätt:

2 personbilar à kr. 8,000: —	kronor	16,000: —
3 lastbilar, lätta, à kr. 3,500: —	»	10,500: —
15 » , medeltunga, à kr. 12,000: —	»	180,000: —
6 motorcyklar à kr. 1,600: —	»	9,600: —
Maskin- och verktygsutrustning för bilreparationsverkstad	»	30,000: —
Utrustning för verkstadsbil	»	3,000: —
Snöplog	»	1,800: —
5 par skidor till motorcyklar	»	300: —
		Summa kronor 251,200: —

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av motormateriel för trängen* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 251,200 kronor.

34:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36) att för drift och underhåll av motorfordon för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 141,600 kronor.

Drift och underhåll av motorfordon.

[36.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 121 och 122 av åberopade statsrådsprotokollet.

Från och med år 1920 har å riksstaten under fjärde huvudtiteln varit uppfört ett extra anslag till bestridande av kostnader för drift och underhåll av personautomobiler, tilldelade staber, truppförband m. m. För innevarande budgetår är anslaget upptaget med 50,000 kronor.

Departementschefen har ansett, att för budgetåret 1927—1928 borde beräknas medel för drift och underhåll av ej mindre personautomobiler, tilldelade staber, truppförband m. m. till enahanda belopp, som för innevarande budgetår, eller 50,000 kronor än även de under närmast föregående punkt omförmälda, för bilkompani vid en trängkår avsedda motorfordon enligt följande beräkning.

Underhållskostnader:

för 26 bilar à kr. 1,000: —	kronor	26,000: —
» 10 motorcyklar à kr. 350: —	»	3,500: —

Driftskostnader:

för 26 bilar à kr. 1,760: —	kronor	45,760: —
» 10 motorcyklar à kr. 880: —	»	8,800: —
Övriga omkostnader	»	7,500: —
		Summa kronor 91,560: —

eller i avrundat tal 91,600 kronor.

Det för nästkommande budgetår erforderliga anslaget till drift och underhåll av motorfordon skulle således belöpa sig till (50,000 + 91,600 =) 141,600 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot beräkningen av förevarande anslag, får hemställa,

att riksdagen må för *drift och underhåll av motorfordon* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 141,600 kronor.

Engångs-
kostnader för
anskaffning
av intenden-
turmateriel.

35:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 37) att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 122 av återopade statsrådsprotokollet.

I kostnadsberäkningarna för den nya härordningen hava upptagits vissa engångskostnader för materielanskaffning. Ifrågavarande kostnader avses att fördelas på en period av tio år. Bland den till anskaffning avsedda materielen ingår intendenturmateriel (pionjärmateriel för infanteriet, signalmateriel m. m.) till en beräknad kostnad av 340,000 kronor.

Kungl. Maj:t har för budgetåret 1927—1928 äskat en tiondedel av berörda belopp.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor.

Trupp-
förbandens
övningar.

36:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38) att minska ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, nu 1,607,000 kronor, med 157,000 kronor till 1,450,000 kronor.

[38.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 122—131 av återopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 1,607,000 kronor. Anslaget har fördelats sålunda:

Titel	I.	Hästlega	kronor	371,891:—
»	II.	Befälsövningar	»	127,400:—
»	III.	Vinterövningar	»	185,000:—
»	IV.	Truppförbandens övriga övningar	»	872,709:—
»	V.	Frivilliga övningar med landstormen	»	50,000:—

Summa kronor 1,607,000:—

Endast beträffande titel I har någon avsevärdare ändring uti de tidigare tillämpade grunderna för anslagets beräkning ifrågasatts. Under en följd av år har lejningspriset beräknats efter 4 kronor för häst och dag. Med

hänsyn till att berörda pris emellertid visat sig otillräckligt, har departementschefen ansett detsamma böra höjas till 5 kronor för häst och dag.

Medelsbehovet under anslaget till truppförbandens övningar har för budgetåret 1927—1928 beräknats på följande sätt:

Titel	I. Hästlega	kronor	456,055:—
»	II. Befälsövningar	»	115,000:—
»	III. Vinterövningar	»	261,000:—
»	IV. Truppförbandens övriga övningar	»	872,709:—
»	V. Frivilliga övningar med landstormen	»	50,000:—
			<hr/>
		Summa kronor	1,754,764:—

Med hänsyn till de avsevärda reservationer, som förefinnas å anslaget, har departementschefen emellertid ansett medelsanvisningen å riksstaten för nämnda budgetår kunna begränsas till 1,450,000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, nu 1,607,000 kronor, med 157,000 kronor till 1,450,000 kronor.

37:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 39) att för anordnande av vinterrekrytskola vid Södra skånska infanteriregementet för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 35,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 131 av åberopade statsrådsprotokollet.

Vinterrekrytskola vid Södra skånska infanteriregementet.

[39.]

Alltsedan år 1915 har i riksstaten varit uppfört ett extra anslag för anordnande av vinterrekrytskolor vid de infanteritruppförband, vilka icke fått sina kasernetablissemang färdigställda. Anslaget, som numera är avsett allenast för Södra skånska infanteriregementet, har för budgetåret 1926—1927 upptagits med 42,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för anordnande av *vinterrekrytskola vid Södra skånska infanteriregementet* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 35,000 kronor.

38:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 40) att till förhyrande av sjötransportmateriel för övningar med kustfästningarnas infanteribesättningar för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 53,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 131 och 132 av åberopade statsrådsprotokollet.

Sjötransportmateriel för övningar med kustfästningarnas infanteribesättningar.

[40.]

Under de senare åren har å riksstaten varit upptaget ett särskilt extra anslag för bestridande av kostnader för förhyrning av sjötransportmateriel

för Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementens övningar. Anslaget utgör för innevarande budgetår 69,000 kronor.

Å förevarande anslag hava nu beräknats medel till förhyrande under budgetåret 1927—1928 av sjötransportmateriel dels för Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementens övningar intill tidpunkten för indragningen av dessa truppförband, dels ock, beträffande tiden därefter, för övningar med de för kustfästningarna avsedda infanterikompanierna.

Utskottet får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till förhyrande av *sjötransportmateriel för övningar med kustfästningarnas infanteribesättningar* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 53,500 kronor.

Fält- och fälttjänstövningar samt luftförsvarsövningar. [41 o. 42.] 39:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar i fråga om anslaget till fält- och fälttjänstövningar samt anslag för anordnande av luftförsvarsövningar (punkterna 41 och 42) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom erinra.

E. Sjukvård m. m.

Sjukvårdsanslaget. [43.] 40:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 43) att minska ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m., nu 700,000 kronor, med 45,000 kronor till 655,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 134—136 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 700,000 kronor. Medelsbehovet under anslaget har beräknats sålunda:

Titel I.	Sjukvård i allmänhet	kronor	333,480: —
Titel II.	Sanatorievård åt personal vid armén	»	100,000: —
Titel III.	Tandvård	»	46,050: —
Titel IV.	Ögonsjukvård och annan specialsjukvård	»	51,000: —
Titel V.	Läkarvård m. m. enligt § 23 i officersavlöningsreglementet	»	40,000: —
Titel VI.	Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisonssjukhusen	»	69,050: —
Titel VII.	Veterinärvård	»	158,786: 50
		Summa kronor	798,366: 50

På grund av storleken av de å anslaget förefintliga besparingarna har anslaget ansetts kunna nedsättas till förutnämnda belopp, 700,000 kronor.

Med hänsyn till förefintliga besparingar å sjukvårdsanslaget hava för

budgetåret 1927—1928 titlarna II—VI ansetts kunna nedbringas till samma belopp, varmed titlarna upptagits i beräkningarna av lantförsvarets kostnader efter den nya organisationens genomförande.

Titlarna I och VII för sjukvård i allmänhet och för veterinärvård hava, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, beräknats efter 3.5 öre för man och dag, respektive 4.8 öre för häst och dag.

Alltsedan år 1920 har å riksstaten varit upptaget ett särskilt extra förslagsanslag till bestridande av kostnaderna för arméns bakteriologiska laboratorium. Anslaget uppgår för innevarande budgetår till 2,000 kronor. I betraktande av utgiftspostens stadigvarande natur har emellertid det för ändamålet erforderliga beloppet, 2,000 kronor, ansetts böra upptagas bland ordinarie anslagsmedel och såsom en särskild anslagspost inberäknas i ordinarie sjukvårdsanslaget.

Kostnaderna å de särskilda titlarna skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag utgöra:

Titel I.	Sjukvård i allmänhet	kronor 303,625: —
Titel II.	Sanatorievård åt personal vid armén	» 60,000: —
Titel III.	Tandvård	» 30,000: —
Titel IV.	Ögonsjukvård och annan specialsjukvård	» 35,000: —
Titel V.	Läkarvård m. m. enligt § 23 i officersavlöningsreglementet	» 40,000: —
Titel VI.	Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisonssjukhusen	» 50,000: —
Titel VII.	Arméns bakteriologiska laboratorium	» 2,000: —
Titel VIII.	Veterinärvård	» 133,944: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>654,569: —</u>

eller i avrundat tal 655,000 kronor.

Utskottet, som icke haft annat att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag än att kostnaderna för arméns bakteriologiska laboratorium fortfarande synas böra upptagas å extra stat, får hemställa,

att riksdagen må

a) minska ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m., nu 700,000 kronor, med 47,000 kronor till 653,000 kronor;

b) i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum till bestridande av kostnaderna för *arméns bakteriologiska laboratorium* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

41:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till befrämjande av det *frivilliga sjukvårdsväsendet i krig*

*Frivilliga
sjukvårdsväsendet
i krig.*

[44.]

för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

*Engångs-
kostnader
för anskaff-
ning av sjuk-
och veterinär-
vårdsmateriel.*

42:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 45) att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 137 av åberopade statsrådsprotokollet.

[45.]

I kostnadsberäkningarna för den nya härordningen hava upptagits vissa engångskostnader för materielanskaffning, vilka avsetts att fördelas på en period av tio år. För anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel har beräknats ett belopp av 600,000 kronor. Någon del av nämnda belopp har ännu icke anvisats.

Kungl. Maj:t har för budgetåret 1927—1928 äskat en tiondedel av berörda belopp eller 60,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

*Röntgen-
utrustning
för Väster-
norrlands
regementes
sjukhus.*

43:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning i fråga om disponerandet av medel för anskaffning av röntgenutrustning för Västernorrlands regementes sjukhus (punkt 46) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

[46.]

F. Vapen och ammunition.

*Vapen-
anslaget m. m.*
[47—54.]

44:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar under rubriken »Vapen och ammunition» avseende ordinarie vapenanslaget m. m. (punkterna 47—54) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

G. Byggnader och ingenjörmateriel.

*Byggnads-
anslaget.*
[55.]

45:o) I fråga om Kungl. Maj:ts framställning rörande byggnadsanslaget (punkt 55) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

*Förbättringar
å vissa
skjutbanor.*
[56.]

46:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *förbättringar å vissa skjutbanor* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

47:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 57) att för uppförande av bilgarage m. m. för den till Linköping förlagda trängkåren för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 28,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 158 och 159 av åberopade statsrådsprotokollet.

*Bilgarage
m. m. för den
till Linköping
förlagda
trängkåren.*

[57.]

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att medel skola anvisas för beredande av garage och förrådslokaler för bilfordon. Kostnaderna för här ifrågavarande byggnadsarbeten hava beräknats till 50,000 kronor. Med hänsyn emellertid till att för ändamålet redan finnes disponibelt ett belopp av 22,000 kronor, har nu av Kungl. Maj:t för ändamålet äskats ett anslag av endast 28,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för uppförande av *bilgarage m. m. för den till Linköping förlagda trängkåren* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 28,000 kronor.

48:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58) att till reparation av vissa lägenheter tillhörande Karlbergs kungsgård för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 39,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 159—161 av åberopade statsrådsprotokollet.

*Reparation av
vissa lägen-
heter till-
hörande
Karlbergs
kungsgård.*

[58.]

I skrivelse den 30 augusti 1926 har *chefen för krigsskolan* gjort framställning om anvisande av 39,000 kronor för reparation av vissa lägenheter tillhörande Karlbergs kungsgård.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement har tillstyrkt chefens för krigsskolan förevarande framställning ävensom i samband därmed framhållit, att enär lägenheterna efter reparationen avsåges att disponeras för krigsskolans egen personal, desamma jämte till byggnaderna hörande tomter syntes böra överflyttas till fortifikationsdepartementets vård och förvaltning. Därest så bleve fallet, komme vid beräkningen av anslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor nämnda anslag att minskas med den årligen beräknade netto-behållningen å för lägenheterna inflytande hyror.

Av redogörelsen i ärendet framgår, att inkomstmedlen från ifrågavarande lägenheter hittills inlevererats till statskontoret samt uppdebiterats å inkomsttiteln »diverse inkomster». Med den förändring i avseende å byggnadernas förvaltning, som fortifikationsdepartementets förslag innebär, skulle inkomstmedlen från och med ingången av nästkommande budgetår i stället tillgodoföras lantförsvarets ordinarie byggnadsanslag. Häremot syntes departementschefen icke något vara att erinra. Någon ändring i fråga om medelsberäkningen under ordinarie byggnadsanslaget för nästkommande budgetår borde emellertid enligt departementschefens mening icke följa av denna omläggning, enär byggnaderna icke i någon väsentligare omfattning kunde

utnyttjas såsom hyresobjekt under sagda budgetår. Då det otvivelaktigt föreläge behov av ökade förläggningmöjligheter i krigsskolans närhet för den vid skolan sysselsatta personalen samt skolchefens förslag att för ändamålet taga i anspråk de åsyftade lägenheterna syntes departementschefen lämpligt, förordade han, att erforderliga medel för lägenheternas iståndsättande, beräknade till 39,000 kronor, ställdes till förfogande.

Utskottets
yttrande.

Enligt utskottets mening bör det tagas under övervägande, huruvida det icke måste anses lämpligare att ifrågavarande lägenheter upplåtas såsom tjänstebostäder och att inflytande hyresbelopp sålunda tillgodoföras avlöningsanslaget.

I övrigt har Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *reparation av vissa lägenheter tillhörande Karlbergs kungsgård* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 39,000 kronor.

Nytt filter vid
vattenledningsverket i
Boden.

49:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 59) att för utbyggande av ett nytt filter vid vattenledningsverket i Boden för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

[59.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 161 och 162 av åberopade statsrådsprotokollet.

Enligt ett den 23 april 1917 mellan Kungl. Maj:t och kronan samt dåvarande Bodens municipalsamhälle träffat avtal angående samhällets vattenförsörjning har kronan förbundit sig att tillhandahålla samhällets vattenledning en minimikvantitet av 500 kubikmeter vatten per dygn. I vederlag härfor åligger det samhället att till kronan erlægga en mot den erhållna vattenmängden svarande del av drift- och underhållskostnaden för det kronan tillhöriga vattenledningsverket i Boden.

Sedan framställning av vederbörande myndighet gjorts om vidtagande av vissa förbättrings- och tillbyggnadsarbeten vid vattenledningsverket i Boden, betingande en kostnad av 120,000 kronor och innebärande, bl. a., anskaffande av två nya filter, föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1926 års riksdag att för ändamålet måtte anvisas ett anslag av 60,000 kronor eller kostnaden för utbyggandet av endast ett filter. Det av Kungl. Maj:t sålunda äskade anslaget blev av riksdagen anvisat.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 anfört, att — i syfte, bland annat, att kronan måtte kunna fylla åtagna förpliktelser beträffande säkerställandet av vattentillgången för Bodens stads vidkommande — ett utbyggande av det andra av de föreslagna tvenne nya filtren snarast borde verkställas. Kostnaderna härfor beräknades av ämbetsverket till 60,000 kronor.

I anslutning härtill har Kungl. Maj:t nu äskat medel till bestridande av sistberörda kostnader.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må för utbyggande av ett *nytt filter vid vattenledningsverket i Boden* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

50:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning i fråga om anslag för uppförande av tvättinrättning vid Skaraborgs regementes kasernetablissemang i Skövde (punkt 60) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

Tvättinrättning vid Skaraborgs regementes kasernetablissemang i Skövde.

[60.]

51:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 61) att för anordnande av centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden.

[61.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 164 och 165 av återopade statsrådsprotokollet.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har *arméförvaltningen* i anledning av en utav kommandanten i Boden gjord framställning anfört följande.

I syfte att råda bot på de i kommandantens framställning berörda missförhållandena syntes centralvärmeledning böra införas i de avsedda lägenheterna. Då ifrågavarande lägenheter och rum nu av ämbetsverkets fortifikationsdepartement klassificerats till cirka en tredjedel i kvalitetsklass 3 och två tredjedelar i kvalitetsklass 2, men efter centralvärmelednings införande, i likhet med övriga med centralvärmeledning försedda lägenheter inom Bodens garnison, komme att uppflyttas i kvalitetsklass 1, komme lägenheterna att lämna ökad avkastning i hyror. Vad anginge kostnaderna, syntes det ämbetsverket, att dessa lämpligen kunde fördelas på en period av fyra år.

På grund av det anförda hemställde *arméförvaltningen*, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anordnande av centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden bevilja ett anslag av 451,000 kronor samt därav å extra stat för budgetåret 1927—1928 anvisa 112,750 kronor.

Vad kommandanten i Boden anfört rörande behovet av förbättrade uppvärmningsanordningar inom ifrågavarande bostadslägenheter har synts departementschefen värt beaktande. Emellertid var departementschefen icke nu beredd att taga ståndpunkt till hela den av kommandanten uppgjorda planen för anordnande av centraluppvärmning av dessa lägenheter, utan funne sig allenast böra tillstyrka, att medel å riksstaten för nästkommande budgetår anvisades till bestridande av kostnaderna för införande av värmeledning i de bostadslägenheter, som i främsta rummet kunde anses vara i behov därav. Det för sådant ändamål erforderliga anslaget syntes departementschefen kunna begränsas till 40,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som hyst viss tvekan rörande lämpligheten av de ifrågasatta anordningarna, har dock icke velat motsätta sig beviljande av det äskade anslaget. Därvid förutsätter utskottet emellertid, att avgifterna för bostadslägenheternas uppvärmning bestämmas av fortifikationsdepartementet med hänsyn tagen till att kronans kostnader för värmeanläggningens drift bliva täckta.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för anordnande av *centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Försök med
ny ingenjör-
materiel.

[63.]

52:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *försök med ny ingenjörmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Engångs-
kostnader för
anskaffning
av ingenjör-
materiel.

[64.]

53:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 64) att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 122,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 169 och 170 av återopade statsrådsprotokollet.

I kostnadsberäkningarna för den nya härordningen hava upptagits vissa engångskostnader för materielanskaffning. Ifrågavarande kostnader avses att fördelas på en period av 10 år. Bland den till anskaffning avsedda materielen ingår följande ingenjörmateriel till nedan angivna kostnadsbelopp:

radiomateriel	kronor	700,000:—
tung pontonmateriel	»	250,000:—
diverse fortifikationsmateriel	»	270,000:—
	<hr/>	
	Summa kronor	1,220,000:—

Kungl. Maj:t har för budgetåret 1927—1928 äskat en tiondedel av berörda belopp eller 122,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 122,000 kronor.

Ballong-
materiel.

[65.]

54:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 65) att till anskaffning av viss ballongmateriel för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 24,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 170 och 171 av återopade statsrådsprotokollet.

Till anskaffning av ballongmateriel anvisade 1926 års riksdag för budgetåret 1926—1927 ett anslag av 47,500 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till anskaffning av viss *ballongmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 24,000 kronor.

55:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 66) att till arméns brevduveväsande för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 171 och 172 av återopade statsrådsprotokollet.

Arméns
brevduve-
väsande.

[66.]

I kostnadsberäkningarna för den nya härorganisationen har för arméns brevduveväsande upptagits ett belopp av 15,000 kronor.

Kungl. Maj:t föreslog 1926 års riksdag att för upprätthållande av arméns brevduveväsande för innevarande budgetår anvisa ett extra reservationsanslag av 4,400 kronor. Det av Kungl. Maj:t sålunda äskade anslaget blev av riksdagen anvisat.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till *arméns brevduveväsande* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

56:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *fortifikationsdepartementets åtgärder för industriens krigsorganisation* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 21,000 kronor.

Fortifikations-
departemen-
tets åtgärder
för industri-
ens krigs-
organisation.

[67.]

57:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 68) att för bestridande av kostnaderna för upprensning av Rocksta-ån för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 173 och 174 av återopade statsrådsprotokollet.

Upprensning
av Rocksta-ån.

[68.]

I statsverkspropositionen (fjärde huvudtiteln, punkten 67) till 1926 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för bestridande av kostnaderna för upprensning av Rocksta-ån från Åkers krutbruk till Mälaren för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 41,000 kronor. Det av Kungl. Maj:t sålunda äskade anslaget blev av riksdagen anvisat.

För ifrågavarande upprensningsarbete har nu av Kungl. Maj:t äskats ytterligare 20,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för bestridande av kostnaderna för *upprensning av Rocksta-ån* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

H. Diverse.

Ersättning för rustning och rotering.

[69.]

58:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 69) hemställer utskottet, att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 420,000 kronor, med 20,000 kronor till 400,000 kronor.

Extrautgifter:

[70.]

59:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 70) att i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter med oförändrat belopp, 350,000 kronor.

Departementschefen har i ämnet anfört följande:

Ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter har å riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 350,000 kronor.

I kostnadsberäkningen för 1925 års härordning är anslaget upptaget med 400,000 kronor.

Arméförvaltningen har meddelat, att det vid ingången av budgetåret 1926—1927 förefunnits en odisponerad behållning å anslaget av i runt tal 587,000 kronor. Enär under genomförandet av den nya härorganisationen stora krav komme att ställas på de anslagsmedel, som stode till Kungl. Maj:ts disposition, ansåge arméförvaltningen sig icke böra föreslå någon minskning i det för budgetåret 1926—1927 under anslaget upptagna beloppet.

Jag ansluter mig till vad arméförvaltningen sålunda anfört.

Utskottets yttrande.

Då reservationerna å detta anslag enligt av utskottet gjord överslagsberäkning vid slutet av innevarande budgetår torde komma att uppgå till omkring 400,000 kronor, har utskottet ansett sig kunna föreslå, att anslaget begränsas till hälften utav det av Kungl. Maj:t äskade beloppet. Utskottet vill därför tillstyrka, att anslaget till extra utgifter för budgetåret 1927—1928 upptages med endast 175,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må sänka ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 350,000 kronor, med 175,000 kronor till 175,000 kronor.

Förflyttningar av viss armémateriel m. m.

[72.]

60:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 72) att för bestridande av kostnader för förflyttningar av viss armémateriel m. m. för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 750,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 176 och 177 av åberopade statsrådsprotokollet.

Enligt av arméförvaltningen avgivet, av kostnadsberäkningar åtföljt förslag rörande erforderliga åtgärder för omhändertagande och eventuellt överflyttande av den materiel, som funnes vid de enligt 1925 års härordning övertaliga

truppförbanden, skulle följande belopp erfordras för förflyttningar m. m. av materiel, stående under de olika departementens och sjukvårdsstyrelsens förvaltning, nämligen:

för artilleridepartementet	kronor	775,000:—
» fortifikationsdepartementet	»	280,000:—
» intendentsdepartementet	»	310,000:—
» civila departementet	»	5,000:—
» sjukvårdsstyrelsen	»	40,175:—
		<hr/>
eller tillhopa kronor		1,410,175:—

Departementschefen har i ärendet anfört, bl. a., följande:

»Liksom arméförvaltningen anser även jag, att, med hänsyn till storleken av de med nämnda förflyttningar förenade kostnaderna, särskilda medel för ändamålet böra av riksdagen äskas. Emellertid har jag vid granskning av kostnadsberäkningarna kommit till den uppfattningen, att under budgetåret 1927—1928 ej med nödvändighet påkallas materielförflyttningar i den föreslagna omfattningen, utan att därmed bör i viss mån kunna anstå till tiden efter nämnda budgetår; och har jag på grund härav ansett anslagsäskandet nu kunna begränsas till 750,000 kronor. Jag förutsätter, att en detaljprövning av kostnadsberäkningarna kommer att äga rum, i samband med att anslagsmedlen ställas till vederbörandes disposition.»

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna och förutsätter, att, där enligt den nya härorganisationen truppförband erhåller ändrad förläggningssort, jämväl kostnaderna för truppens förflyttning komma att bestridas av förevarande anslag, får hemställa,

att riksdagen må för bestridande av kostnader för *förflyttningar av viss armémateriel m. m.* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 750,000 kronor.

61:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om beräkning av anslag för ersättning till vissa kommuner (punkt 73) samt om anvisande av anslag för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret (punkt 74) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtanden; [73 o. 74.] vilket utskottet velat härmed för riksdagen

Ersättning till vissa kommuner m. m.

anmäla.

III. SJÖFÖRSVARET.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

62:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 75) att dels godkänna vid statsrådsprotokollet den 4 januari 1927 fogat förslag till stat för marinförvaltningen att tillämpas under budgetåret 1927—1928, dels ock öka ordinarie förslagsanslaget till marinförvaltningen, nu 248,900 kronor, med 11,470 kronor till 260,370 kronor.

Marinförvaltningen.

[75.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 178.

I statsverkspropositionen till 1926 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptaga ordinarie förslagsanslaget till marinförvaltningen med 248,900 kronor ävensom att till upprätthållande av marinförvaltningens verksamhet anvisa ett extra anslag av 12,100 kronor.

Vid beräkandet av berörda anslagsbehov hade enligt vad departementschefen anfört förutsatts, att den för 1926 års riksdag framlagda staten för ämbetsverket, vilkens slutsumma upptagits till 260,370 kronor, ej skulle träda i kraft förr än den 1 november 1926, intill vilken tidpunkt den för budgetåret 1925—1926 gällande staten, slutande å ett belopp av 225,970 kronor, skulle äga tillämpning. Ordinarie anslaget till marinförvaltningen borde i enlighet härmed beräknas till ($\frac{1}{3} \times 225,970 + \frac{2}{3} \times 260,370 =$) 248,903 kronor eller i avrundat tal 248,900 kronor. Härutöver beräknades under tiden intill den 1 november 1926 fortfarande föreligga behov av medel å extra stat till upprätthållande av marinförvaltningens verksamhet, för vilket ändamål för budgetåret 1925—1926 anvisats ett belopp av 36,400 kronor. Enligt förut angivna beräkningsgrund borde härför beräknas ($\frac{1}{3} \times 36,400 =$) 12,133 kronor eller i avrundat tal 12,100 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag i avseende å beräkandet av marinförvaltningens anslag bifölls av riksdagen.

I enlighet med Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna vid statsrådsprotokollet den 4 januari 1927 fogat förslag till stat för marinförvaltningen (Bil. nr 61) att tillämpas under budgetåret 1927—1928,

b) öka ordinarie förslagsanslaget till marinförvaltningen, nu 248,900 kronor, med 11,470 kronor till 260,370 kronor.

Avlöning till
personal vid
kårer och
stater m. fl.

[76.]

63:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 76) att dels godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1927 fogade förslag till stater för flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår, kustartilleriets officerskår, underofficerskår, manskap m. fl., mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl., vid marininstaben anställd personal, sjörullföringsbefälhavare med biträden, sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan, marinens underofficersskolor och skeppsgosseskolorna att gälla under budgetåret 1927—1928,

dels godkänna de i en vid omförmälda statsrådsprotokoll fogad »Förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.» (se Bil. nr 71) under rubriken »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, sjöförsvaret, m. fl.» upptagna arvoden,

dels ock, med uteslutande ur riksstaten av ordinarie anslaget till avlöning

till icke-ordinarie personal å stationskontoren m. fl. expeditioner, minska ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl., nu 11,160,000 kronor, med 393,000 kronor till 10,767,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 179—194.

I statsverkspropositionen till 1926 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptaga ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. med 11,160,000 kronor.

Anslaget var beräknat sålunda:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater	kronor	10,653,976: —
B. Felräkningspenningar, <i>förslagsvis</i>	»	2,400: —
C. Inkvarteringsbidrag till kadetter m. fl., <i>förslagsvis</i>	»	7,000: —
D. Månadslön, arvoden m. m. till personal vid flottans sjukhus i Karlskrona, <i>högst</i>	»	40,000: —
E. Arvoden m. m. enligt förteckning	»	42,682: —
F. Kostnader för musikelever vid kustartilleriet	»	500: —
G. Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis av uppbördsmanabefattningar m. m. samt för eventuellt behövliga ändringar i arvoden, <i>förslagsvis</i>	»	20,000: —
H. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8,800: —
<u>Summa kronor</u>		<u>10,775,358: —</u>

Då emellertid de stater, som lågo till grund för förestående anslagsberäkning, icke skulle träda i kraft förrän den 1 november 1926, intill vilken tidpunkt de för budgetåret 1925—1926 gällande staterna skulle tillämpas, måste de olika staternas och anslagsposternas belopp ökas med de merkostnader, som härigenom beräknades uppstå under budgetårets fyra första månader. Den nyssnämnda summan, 10,775,358 kronor, höjdes av denna anledning med 685,500 kronor, vartill lades ett ytterligare belopp av 200,000 kronor för täckande av den merutgift, som komme att föranledas därav, att ett visst antal av manskapet vore berättigat att även under innevarande budgetår uppbära avlöning enligt äldre löneplaner. Från den sålunda beräknade anslagssumman, 11,660,858 kronor, gjordes däremot avdrag *dels* med 175,000 kronor för ersättning för tjänstebostäder, *dels* med 200,000 kronor för vakanta officers- och underofficers- m. fl. beställningar, vilka icke kunde återbesättas, *dels ock* med 125,000 kronor för vakanta löner till högbåtsmän.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag upptog riksdagen förevarande anslag med 11,160,000 kronor.

För budgetåret 1927—1928 har anslaget av Kungl. Maj:t beräknats på följande sätt:

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:			
Kårer och stater m. m.			
Flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår	7 611 452	—	
Kustartilleriets officerskår, underofficerskår, manskap m. fl.	1 571 850	—	
Mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren m. fl.	1 133 906	—	
Vid marinstabens anställd personal	44 220	—	
Sjörullföringsbefälhavare med biträden	22 950	—	
		10 384 378	
Undervisningsverken.			
Sjökrigshögskolan	26 217	—	
Sjökrigsskolan	42 293	—	
Marinens underofficersskolor	13 500	—	
Skeppsgosseskolorna	56 914	—	
		138 924	10 523 302
B. Felräkningspenningar, förslagsvis	—	—	2 400
C. Inkvarteringsbidrag till kadetter m. fl., förslagsvis	—	—	7 000
D. Månadslön, arvoden m. m. till personal vid flottans sjukhus i Karlskrona, högst	—	—	43 000
E. Avlöning till icke-ordinarie personal å stationskontoren m. fl. expeditioner, högst	—	—	55 000
F. Ekiperingshjälp, förslagsvis	—	—	29 450
G. Arvoden enligt förteckning	—	—	57 700
H. Kostnader för musikelever vid kustartilleriet	—	—	800
I. Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis av uppördsmanabefattningar m. m. samt för eventuellt behövliga ändringar i arvoden, förslagsvis	•	—	10 000
J. Ålderstillägg, förslagsvis	—	—	8 800

Härutöver beräknas avlöning erforderlig för

Manskap, kvarstående å äldre löneplan	200 000: —
30 skeppsgossar under tiden 1 juli—30 september 1927	700: —
Manskap vid kustartilleriet under tiden 1 juli—31 oktober 1927	28,650: —

Summa kronor 10 966 802: —

Härifrån avgå följande poster:

Ersättning för tjänstebostäder	125 000: —
Besparing på grund av vakanser bland högbåtsmän	75 000: —
	200 000: —

Återstod 10 766 802: —

I beräkningen av den för marinstabens erforderliga personalen ingår en nu föreslagen ordinarie kontorsbiträdesbefattning (lönegraden B 4).

På grund av minskningen av antalet sjörullföringsområden har Kungl. Maj:t vidare framlagt ny stat för sjörullföringsbefälhavare med biträden.

Å staten för sjökrigsskolan har uppförts ytterligare ett arvode å 540 kronor till en kadettintendent vid skolan.

För ekiperingshjälp har slutligen å anslaget beräknats en ny post med 29,450 kronor.

I övrigt hava av Kungl. Maj:t föreslagits i stort sett endast sådana jämkningar, som sammanhånga med den beslutade marinorganisationen.

Beträffande den till uppförande å staten för marininstaben föreslagna kon-torsbiträdesbefattningen har utskottet velat framhålla, att, då utredning för närvarande pågår rörande frågan om den lämpligaste organisationen av de centrala myndigheterna inom försvarsväsendet, skäl icke synas föreligga, att nu å ordinarie stat upptaga ifrågasvarande befattning. I stället synes det för marininstaben avsedda beloppet till extra befattningshavare, renskrivning m. m. böra höjas från 2,400 kronor till i runt tal 5,000 kronor. Marininstabens före-varande stat kommer härigenom att få följande utseende:

Stat
för vid Marininstaben anställd personal
för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Bibliotekarie (pensionerad officer)	1	—
Expeditionsunderofficer (pensionerad underofficer)	1	—
Expeditionsvakt	1	B. 5
Lön till expeditionsvakten, förslagsvis		kronor 2 988:—
Arvode till bibliotekarien		" — :—
Arvode till expeditionsofficeren		" — :—
Extra befattningshavare, renskrivning m. m.		" 5 000:—
Arvodet m. m. till marinattachéer		" 36 000:—
		Summa förslagsanslag kronor 43 988:—

Anm. För pensionerad personal avsedda befattningar skola, därest Kungl. Maj:t icke annor-lunda bestämmer, tills vidare bestridas av personal å övergångsstat.

I övrigt har anslagsberäkningen icke givit utskottet anledning till annan erinran än att, då den för arvoden avsedda, i anslaget ingående summan syntes utskottet vara väl hög, utskottet vill framhålla önskvärdheten av att sådana åtgärder vidtagas, att densamma i möjligaste mån nedbringas.

Utskottet, som icke velat ifrågasätta någon rubbning i det äskade anslags-beloppet, hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsären-den den 4 januari 1927 fogade förslag till stater för flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår, kustartilleriets officerskår, underofficerskår, manskap m. fl., mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl., sjöru-llföringsbefälhavare med biträden, sjökrigshögskolan, sjökrigs-skolan, marinens underofficersskolor och skeppsgosseskolorna samt ovan intagna stat för vid marininstaben anställd personal, att gälla under budgetåret 1927—1928,

b) godkänna de i en vid nämnda protokoll fogad »Förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.» (se Bil. nr 71) under rubriken »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, sjöförsvaret, m. fl.» upptagna arvoden,

c) med uteslutande ur riksstaten av ordinarie anslaget till avlöning till icke-ordinarie personal å stationskontoren m. fl. expeditioner, minska ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl., nu 11,160,000 kronor, med 393,000 kronor till 10,767,000 kronor.

Avlöning till
personal å
övergångsstat
vid marinen.

[77.]

64:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77) hemställer utskottet, att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal å övergångsstat vid marinen, nu 1,685,000 kronor, med 315,000 kronor till 2,000,000 kronor.

Avskeds-
ersättning
vid marinen.

[78.]

65:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 78) att till bestridande av kostnaderna för *avskedsersättning åt övertaligt underbefäl, månadslönare m. fl. vid marinen* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 200,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 196.

Motion.

Uti en av herr *B. Holmgren* inom andra kammaren väckt motion, nr 127, har vidare hemställts, att riksdagen måtte besluta, att avskedsersättning skall utgå till samtliga de flottans korpraler, därest de vid avskedet räknade fyra tjänstår eller däröver, som på grund av den enligt 1925 års riksdags beslut hösten 1926 ikraftträdande personalstaten icke kunnat beredas fortsatt anställning vid försvarsväsendet, utan då entledigats, änskönt de varit till fortsatt tjänst lämpliga, samt vidtaga härav betingad höjning för budgetåret 1927—1928 av det under fjärde huvudtiteln upptagna anslaget till avskedsersättning åt övertaligt underbefäl, månadslönare m. fl. vid marinen.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen. Utskottet har med stöd av 46 § riksdagsordningen över motionen infordrat yttrande från försvarsväsendets lönenämnd (se bil. A vid detta utlåtande).

Avskedsersättning utgår efter grunder, som blivit fastställda beträffande övertaliga korpraler vid kustartilleriet i brev den 9 oktober 1925, beträffande övertaligt underbefäl av manskapet vid flottan i brev den 10 september 1926 samt beträffande månadslönare m. fl. i kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen.

Enligt av myndigheterna lämnade uppgifter beräknas kostnaderna för avskedsersättning under det kommande budgetåret åt underbefäl vid kustartilleriet uppgå till 20,000 kronor.

Beträffande avskedsersättning till civil personal har marinförvaltningen framhållit, att medelsbehovet härför väsentligen vore beroende av den blivande organisationen av flottans stationer och varv. Då beslut ännu icke blivit fattat i dessa frågor, hade marinförvaltningen vid beräkningarna av anslagsbehovet ansett sig böra utgå från det i kostnadsberäkningarna för övergången till den nya marinorganisationen upptagna beloppet för avskedsersättning åt månadslönare m. fl. vid marinen, 635,000 kronor. Därifrån borde dragas dels det belopp, som vore beräknat för innevarande budgetår, eller 385,000 kronor, dels ock det jämförelsevis mindre belopp, som bleve erforderligt under det tredje övergångsåret och för tiden därefter, förslagsvis 70,000 kronor. Det återstode härefter ett belopp av 180,000 kronor att anvisa för budgetåret 1927—1928. Anslagsbehovet för avskedsersättning under sistnämnda tid skulle alltså utgöra (20,000 + 180,000 =) 200,000 kronor.

Även om vissa billighetskäl kunna anses tala för det motionsvis väckta förslaget om utsträckning av rätten till avskedsersättning, torde dock ett genomförande av förslaget medföra så vittgående konsekvenser, att utskottet icke funnit sig kunna tillstyrka motionen.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med avslag å förevarande av herr Holmgren väckta motion, II: 127, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till bestridande av kostnaderna för *avskedsersättning åt overtaligt underbefül, månadslönare m. fl. vid marinen* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 200,000 kronor.

66:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie förslagsanslaget till rekryteringskostnader med oförändrat belopp, 134,000 kronor.

Rekryterings-
kostnader.

Med hänsyn till att utgifterna å detta anslag under budgetåret 1925—1926 uppgått endast till omkring 69,000 kronor, synes anslaget för budgetåret 1927—1928 kunna, utan risk för att detsamma överskrides, bestämmas till 70,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till rekryteringskostnader, nu 134,000 kronor, med 64,000 kronor till 70,000 kronor.

67:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna det vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1927 fogade förslag till stat för marinens reservstat att gälla för budgetåret 1927—1928,

Marinens
reservstat.

[79.]

b) medgiva, att personal, som med rätt till pension under budgetåret 1927—1928 avgår från reservstat, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med i kungörelse den 18 juni 1925 (nr 290) angivna belopp,

c) öka ordinarie förslagsanslaget till marinens reservstat, nu 54,600 kronor, med 2,200 kronor till 56,800 kronor.

Marinens
reserv-
personal.
[80.]

68:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning rörande beräkning av anslaget till marinens reservpersonal (punkt 80) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

Rese- och
traktaments-
penningar.
[81.]

69:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 81) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar, nu 120,000 kronor, med 50,000 kronor till 70,000 kronor.

Flyttning-
ersättning.
[82.]

70:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till flyttningersättning, nu 40,000 kronor, med 10,000 kronor till 30,000 kronor.

Resestipen-
dier.
[83.]

71:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 83) att i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie reservationsanslaget till resestipendier med 12,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 199 och 200 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till resestipendier var i riksstaten för år 1922 upptaget med ett belopp av 34,000 kronor. Med hänsyn särskilt till de statsfinansiella förhållandena har anslaget från och med första halvåret 1923 varit uppfört i riksstaten utan angivet belopp.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen har för ifrågasvarande ändamål upptagits ett belopp av 23,000 kronor.

Departementschefen har nu ansett lämpligt, att för budgetåret 1927—1928 medel ånyo uppföras under anslaget till resestipendier och till ett belopp av 12,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie reservationsanslaget till resestipendier med 12,000 kronor.

B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

72:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 84) att öka ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, nu 383,000 kronor, med 37,000 kronor till 420,000 kronor.

*De värnplik-
tigas avlö-
ning.*
[84.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 200—202 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 383,000 kronor.

Anslaget har beräknats sålunda:

Penningbidrag	kronor 381,308:—
Penningtillskott	» 1,769:50
	<hr/>
	Summa kronor 383,077:50

eller i runt tal 383,000 kronor.

Departementschefen har låtit verkställa beräkning av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid marinen under budgetåret 1927—1928, varav framgått, att tjänstgöringsdagarnas antal skulle utgöra 672,000. Därav borde 507,500 dagar upptagas med ett penningbidrag av 50 öre och 164,500 dagar med ett penningbidrag av 1 krona, vadan alltså för penningbidrag under nästkommande budgetår borde beräknas ett belopp av $(507,500 \times 0.50 + 164,500 \times 1 =)$ 418,250 kronor. Penningtillskott beräknades komma att utgå under 7,122 dagar. För penningtillskott borde alltså upptagas ett belopp av $(7,122 \times 0.25 =)$ 1,780 kronor 50 öre. Anslaget i sin helhet borde således upptagas med $(418,250 + 1,780.50 =)$ 420,030 kronor 50 öre eller, i avrundat tal, 420,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, nu 383,000 kronor, med 37,000 kronor till 420,000 kronor.

C. Undervisning, understöd, expenser m. m.

73:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 85) att, med uteslutande ur riksstaten av ordinarie anslaget till fackutbildningskurs för marinläkarstipendiater över stat och värnpliktiga läkare vid marinen, öka ordinarie reservationsanslaget till undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m., nu 40,500 kronor, med 3,400 kronor till 43,900 kronor.

*Undervis-
ningsanslaget.*
[85.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 203 och 204 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m. har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 40,500 kronor.

De under undervisningsanslaget beräknade medlen till kostnadsfria hemresor för skeppsgossar, 10,500 kronor, hava, med hänsyn till de sannolika utgifterna för ändamålet under nästkommande budgetår ansetts böra ökas med 2,400 kronor. Såsom bidrag till vissa elevers vid sjökrigsskolan ekiperings hava under här ifrågavarande anslag hittills beräknats särskilda stipendier å ett sammanlagt belopp av 1,800 kronor. I samband med vissa numera beslutade ändrade grunder för ekiperingshjälp åt från sjökrigsskolan utexaminerade kadetter har omförmälda belopp å 1,800 kronor ansetts icke längre böra beräknas under här ifrågavarande anslag.

I riksstaten finnes upptaget ett särskilt ordinarie anslag å 2,800 kronor till fackutbildningskurs för marinläkarstipendiater över stat och värnpliktiga läkare vid marinen. Detta anslag har såsom en särskild anslagspost inberäknats i undervisningsanslaget. Sistnämnda anslag har i enlighet med vad sålunda anförts ansetts böra höjas med $(2,400 - 1,800 + 2,800 =) 3,400$ kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet anser ett upptagande under undervisningsanslaget av kostnaderna för omförmälda fackutbildningskurs för marinläkarstipendiater över stat m. fl. vara ändamålsenligt och stå i överensstämmelse med sättet för redovisningen av motsvarande kostnader beträffande lantförsvaret. Då utskottet icke heller i övrigt funnit anledning till erinran rörande beräkandet av förevarande anslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med uteslutande ur riksstaten av ordinarie anslaget till fackutbildningskurs för marinläkarstipendiater över stat och värnpliktiga läkare vid marinen, öka ordinarie reservationsanslaget till undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m., nu 40,500 kronor, med 3,400 kronor till 43,900 kronor.

Studie-
stipendier.

[86.]

74:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86) hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier utan angivet belopp.

Expens-
anslaget.

[87.]

75:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., nu 349,000 kronor, med 9,000 kronor till 340,000 kronor.

Trycknings-
kostnader.

[88.]

76:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 88) att öka ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 49,982 kronor, med 18 kronor till 50,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid 206 av återopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 49,982 kronor. I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen är förevarande anslag upptaget med ett belopp av 40,000 kronor.

Anslaget har icke ansetts nu böra undergå annan förändring än att det samma avrundades till 50,000 kronor.

Utskottet, som förutsätter att den största sparsamhet med detta anslag iakttages, har ej velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 49,982 kronor, med 18 kronor till 50,000 kronor.

77:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 89) att för anskaffning av teknisk materiel för undervisningsändamål för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 32,250 kronor.

Teknisk materiel för undervisningsändamål.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 207 och 208 av återopade statsrådsprotokollet.

[89.]

Marinförvaltningen har framhållit, bl. a., att viss instrumentmateriel vore oundgängligen nödvändig för undervisningen i vid flottans stationer anordnade skolor och kurser, om den personal, som ombord hade sig ålagt att sköta ifrågavarande materiel, skulle kunna bibringas erforderlig kannedom om och förmåga att hantera densamma.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må för anskaffning av *teknisk materiel för undervisningsändamål* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 32,250 kronor.

D. Förplägnad, beklädnad m. m.

78:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 90) hemställer utskottet,

Förplägnad.

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till förplägnad, nu 2,657,000 kronor, med 135,000 kronor till 2,522,000 kronor.

[90.]

79:o) Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag under punkt 91 får hemställa,

Beklädnad.

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till beklädnad, nu 1,195,000 kronor, med 54,000 kronor till 1,141,000 kronor.

[91.]

*Kasern-
utrednings-
anslaget.* 80:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 92) hemställer utskottet,
[92.] att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m., nu 160,000 kronor, med 13,300 kronor till 146,700 kronor.

*Bränsle-
anslaget.* 81:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 93) hemställer utskottet,
[93.] att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., nu 800,000 kronor, med 122,000 kronor till 678,000 kronor.

E. Övningar.

*Flottans
krigs-
beredskap och
övningar.* 82:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning i fråga om anslaget till flottans krigsberedskap och övningar har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

*Ökade för-
måner under
sjökommen-
dering åt
personal,
tjänstgörande
å undervattensbåt.* 83:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 94) hemställer utskottet,
[94.] att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för beredande av *ökade förmåner under sjökommen-
dering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt*, för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 71,000 kronor.

*Kustartille-
riets krigs-
beredskap och
övningar.* 84:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning i fråga om anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar (punkt 95) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom
[95.]

erinra.

F. Sjukvård.

*Sjukvårds-
anslaget.* 85:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 96) hemställer utskottet,
[96.] att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till sjukvård för marinen, nu 185,500 kronor, med 5,200 kronor till 180,300 kronor.

G. Flytande materiel och byggnader.

*Underhåll av
flottans fartyg
och bygg-
nader m. m.* 86:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning i fråga om anslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader (punkt 97) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom
[97.]

erinra.

87:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning i fråga om beräkning av anslag för flottans ersättningsbyggnad (punkt 98) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

*Flottans
ersättnings-
byggnad.*
[98.]

anmäla.

88:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 99) att till utförande av vissa ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustav V för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 98,000 kronor.

*Ändrings-
arbeten å
pansarskep-
pen Sverige
och Gustaf V.*
[99.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 227 och 228 av återropade statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande ändringsarbeten, vilka av marinförvaltningen och departementschefen ansetts vara av stor betydelse för höjande av pansarskeppens stridsvärde, avse ökade möjligheter att hålla fartygen flytande i händelse av skador, större säkerhet under strid, förbättrad ventilation, anordningar för ombordtagning av flygbåtar, installation av artillericentral, anskaffning av luftreningsapparater m. m.

Kostnaderna för arbetenas utförande hava av marinförvaltningen beräknats till 98,000 kronor för varje pansarskepp. Beträffande pansarskeppet Drottning Victoria har marinförvaltningen redan anbefallt ifrågavarande arbetens utförande, att bekostas av medel stående till ämbetsverkets förfogande. För utförande av ändringsarbetena å de bägge återstående pansarskeppen, Sverige och Gustav V, skulle alltså erfordras (98,000 × 2 =) 196,000 kronor.

Av sagda belopp har nu av Kungl. Maj:t för budgetåret 1927—1928 äskats hälften, 98,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till utförande av vissa *ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustaf V* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 98,000 kronor.

89:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning i fråga om anslag för ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg (punkt 100) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

*Ändring
av ett äldre
pansarskepp
till flygdepå-
fartyg.*
[100.]

erinra.

90:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101) får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingar, hemställa,

att riksdagen må för uppförande av *stridskonskällare vid flottans station i Karlskrona* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 61,100 kronor.

*Stridskon-
skällare vid
flottans
station i
Karlskrona.*
[101.]

Reparation
av portarna
till Oscar II:s
docka.

91:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 102) att för reparation av portarna till Oscar II:s docka för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 32,500 kronor.

[102.] Utredningen i ärendet förekommer å sid. 229 av åberopade statsrådsprotokollet.

Varvschefen vid flottans station i Karlskrona har i ärendet anfört följande.

»Portarna till Oscar II:s docka, vilka i mån av tillgängliga medel underkastats reparation, senast sommaren 1923, vore numera i det skick, att en genomgripande iståndsättning av desamma icke längre kunde åsidosättas. Sålunda erfordrades dockning av desamma för skrapning, provtryckning och målning, översyn av slussar och dynor, insättning av nya delar i bordläggning och övriga förband samt utbyte av en del fränt nagel, för vilka arbeten cirka 8 ton materiel erfordrades. Arbetena i fråga beräknades draga en kostnad av 32,500 kronor.»

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *reparation av portarna till Oscar II:s docka* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 32,500 kronor.

Klosett-
anordningar
i skeppsgosse-
kasernen i
Karlskrona.

92:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning rörande anslag för klosett-anordningar i skeppsgossekasernen i Karlskrona (punkt 103) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

[103.]

Kajarbeten
vid flottans
station i
Stockholm.

93:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 104) att för kajarbeten vid flottans station i Stockholm må disponeras ett belopp av 67,000 kronor ur Stockholms varvs byggnadsfond.

[104.] Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 231 av åberopade statsrådsprotokollet.

Varvschefen vid flottans station i Stockholm har i ärendet anfört följande.

»Sedan under de senare åren medel anvisats för reparation och ombyggnad av vissa delar av kajerna å varvet och stationen, hade en del av de mest förfallna kajsträckorna blivit iståndsatta. Till följd av särskilt varvets stora utsträckning på båda sidor om ett vatten och det synnerligen framskridna förfall, som under många år utmärkt stora sträckor av kajerna, återstode emellertid ännu vidsträckt kajområden, som vore i trängande behov av ombyggnad, för att desamma skulle kunna fylla sitt ändamål och samtidigt ur estetisk synpunkt framträda i ett skick, som anstode ett örlogsvarv i rikets huvudstad. De kajsträckor, som nu i första hand tarvade ombyggnad, vore cirka 45 meter av kajen framför mekaniska verkstaden och ungefär samma längd av kajen söder om Galärvarvsdockan, vilka båda kajsträckor, även i händelse Galärvarvets ifrågasatta förskjutning sydvart skulle komma till stånd, komme att ligga inom varvsområdet. Kostnaden för anordnande av järnspåntkaj å nämnda sträckor uppginge till 52,000 kronor. Härjämte borde, sedan utfyllningen å norra delen av Galärvarvet

numera avslutats, arbetet med anordnande av stenskoning av stranden mot Strandvägen fortsätts till varvsområdets nordvästra hörn. Dessutom erfordrades strandskoning av ett område å Kastellholmen, som hittills använts till tippningsplats. Kostnaden för sistnämnda båda arbeten beräknades till cirka 15,000 kronor.»

De för ändamålet erforderliga medlen (52,000 + 15,000 =) 67,000 kronor hava nu av Kungl. Maj:t föreslagits att gäldas av Stockholms varvs byggnadsfond.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att för kajarbeten vid flottans station i Stockholm må disponeras ett belopp av 67,000 kronor ur Stockholms varvs byggnadsfond.

94:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar rörande anlagen till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. (punkt 105) samt till kustartilleriets materiel m. m. (punkt 106) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

*Befästningar,
kustartilleriets kaserner
m. m. samt
kustartilleriets materiel
m. m.*

[105 o.
106.]

95:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 107) att för konservering av Ny Älvsborgs fästning för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,400 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 236 och 237 av äberopade statsrådsprotokollet.

*Konservering
av Ny Älvsborgs
fästning.*

[107.]

På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar har riksdagen för vardera av budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 anvisat ett extra reservationsanslag av 16,000 kronor för konservering av Ny Älvsborgs fästning. Kostnaderna för de ifrågavarande konserveringsåtgärderna hava beräknats till sammanlagt 47,400 kronor, vilket belopp ansetts böra utgå under loppet av tre år.

Kungl. Maj:t har nu äskat ett anslag motsvarande återstoden av de för ändamålet beräknade kostnaderna.

Utskottet får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må för konservering av Ny Älvsborgs fästning för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,400 kronor.

H. Artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel.

- Eldledningsmateriel för flottan samt luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg.* 96:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar rörande anslag till anskaffning av eldledningsmateriel för flottan (punkt 108) samt rörande medel för anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg (punkt 109) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom erinra.
- [108 o. 109.]
- Svep- och minmateriel för flottan.* 97:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkterna 110—112 framlagda förslag hemställer utskottet,
- [110—112.]
- att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,
- a) för anskaffning av *svepmateriel för flottan* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor;
- b) till anskaffning av *minmateriel för marinen* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor;
- c) till *försök med minmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.
- Motmedel mot undervattensbåtar.* 98:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 113) hemställer utskottet,
- [113.]
- att riksdagen må för anskaffning av *motmedel mot undervattensbåtar* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.
- Signalmateriel m. m.* 99:o) Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts under punkterna 114—117 framställda förslag, får hemställa,
- [114—117.]
- att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,
- a) för anskaffning av *signalmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor;
- b) för anskaffning av *kikarmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor;
- c) till *komplettering av avståndsmätareförråden* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 26,750 kronor;
- d) till *försök med teknisk materiel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.
- Åtgärder för industriens krigsorganisation.* 100:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 118) att till åtgärder för industriens krigsorganisation för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.
- [118.] Utredningen i ärendet förekommer å sid. 244 av åberopade statsrådsprotokollet.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen har för den industriella krigsberedskapen samt för experiment och försök upptagits ett anslag av 10,000 kronor.

På Kungl. Maj:ts i 1926 års statsverksproposition därom gjorda förslag anvisade riksdagen för innevarande budgetår för ifrågavarande ändamål ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till *åtgärder för industriens krigsorganisation* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

I. Sjökarteverket.

101:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 119) att öka ordinarie reservationsanslaget till omkostnader för sjömätningväsendet, nu 49,000 kronor, med 296,400 kronor till 345,400 kronor.

*Omkostnader
för sjömät-
nings-
väsendet.*

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 245—247.

[119.]

Förevarande anslag jämte extra anslaget till utförande av sjömätningar samt årliga behållningen av sjökortsförsäljningen äro avsedda till bestridande av allmänna utgifter för sjömätningväsendet.

För budgetåret 1926—1927 äro de båda anslagen upptagna med respektive 49,000 kronor och 287,200 kronor. Då behållningen av sjökortsförsäljningen uppskattats till 50,000 kronor, har alltså ett sammanlagt belopp av (49,000 + 287,200 + 50,000 =) 386,200 kronor beräknats stå till förfogande för ändamålet. Sistnämnda belopp har enligt fastställd stat disponerats sålunda:

till sjömätningsexpeditioner och resekostnader	kronor 159,200: —
» rustning och underhåll	» 140,000: —
» komplettering av båtmaterial m. m.	» 16,000: —
» tryckningskostnader	» 60,000: —
» underhåll av fastighet och inventarier	» 3,000: —
» skrivmaterialier och expenser	» 8,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 386,200: —

I stort sett har någon ändring i denna anslagsberäkning icke av departementschefen ansetts böra ske för budgetåret 1927—1928. Då emellertid en fördyring av varvskostnaderna på grund av förändrat redovisningssätt uppstått för sjökarteverket, och då några medel för täckande av nämnda behov icke stode till förfogande, har departementschefen föreslagit, dels att ett extra anslag å 9,000 kronor, avsett att täcka merkostnaderna för innevarande budgetår, anvisas för ifrågavarande ändamål, dels ock att anslagsposten till rustning och underhåll för budgetåret 1927—1928 undergår förhöjning med 9,000 kronor.

Sammanlagda kostnaderna för sjömätningstväsendet under budgetåret 1927—1928 skulle belöpa sig till 395,400 kronor.

Såsom tidigare omförmälts, hade till bestridande av dessa utgifter avsetts dels ordinarie anslaget till omkostnader för sjömätningstväsendet, dels extra anslaget till utförande av sjömätningar, dels ock den årliga behållningen av sjökortsförsäljningen.

Då det här gäller ett årligen återkommande, i viss mån konstant medelsbehov, synes det departementschefen riktigtast, att ifrågasatt kostnader i sin helhet uppfördes under ordinarie anslaget till omkostnader för sjömätningstväsendet.

Från förenämnda summa, 395,400 kronor, borde emellertid dragas behållningen av sjökortsförsäljningen för budgetåret 1927—1928, vilken behållning syntes böra uppskattas till samma belopp, som beräknats för nu löpande budgetår, eller 50,000 kronor. Under förevarande anslag borde alltså enligt departementschefens mening beräknas 345,400 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den verkställda anslagsberäkningen och som vill tillstyrka det ifrågasatta sammanförandet av anslag, hemställer,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till omkostnader för sjömätningstväsendet, nu 49,000 kronor, med 296,400 kronor till 345,400 kronor.

*Merkostnader
för vissa
varvsarbeten.*

[120.]

102:o) Under hänvisning till vad som under närmast föregående punkt anförts får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till bestridande av vissa *merkostnader för arbeten för sjökarteverkets räkning vid flottans varv* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 9,000 kronor.

*Reparation av
sjömätningss-
fartyget
Falken.*

[121.]

103:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121) hemställer utskottet,

att riksdagen må för *reparation av sjömätningssfartyget Falken* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

*Under-
rättelser för
sjöfarande.*

[122.]

104:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 122) hemställer utskottet,

att riksdagen må till redigering och utgivning av *tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 38,000 kronor.

*Internatio-
nella
hydrografiska
byrån.*

[123.]

105:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 123) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till beredande av *bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 8,500 kronor.

J. Diverse.

106:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av anslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande, vilket utskottet velat härmed för riksdagen anmäla.

Dyrtids-
tillägg.
[126.]

IV. FLYGVAPNET.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

107:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 127) att dels godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1927 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet samt för flygkåren och flygskolan att gälla under budgetåret 1927—1928,

Avlöning,
rekrytering,
reskostnader
m. m.
[127.]

dels ock öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m., nu 634,000 kronor, med 24,000 kronor till 658,000 kronor. Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 254—259.

Uti en inom andra kammaren av herrar *O. Järte* och *G. Andrén* väckt motion, nr 88, har vidare hemställts, att riksdagen måtte besluta,

Motion.

att å flygvapnets stat från och med budgetåret 1927—1928 uppföra en ny flygöveringenjörsbefattning och anslå lön för denna enligt lönegrad C 14 i lönereglementet för civilmilitär personal, samt

att vid flygvapnet inrätta en flygöverdirektörsbefattning med ett arvode av 16,000 kronor och för budgetåret 1927—1928 som fyllnadsarvode åt den som flygöverdirektör förordnade flygöveringenjören bevilja ett förslagsanslag av 4,540 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

För budgetåret 1926—1927 har flygvapnets avlöningsanslag beräknats på följande sätt:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater.....	kronor 597,586:—
B. Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband.....	» 9,600:—
C. Felräkningspenningar, förslagsvis	» 1,000:—
D. Hyresbidrag åt vissa furirer, förslagsvis	» 900:—
E. Anställningspenningar, förslagsvis	» 1,000:—
F. Gottgörelse för tjänstehäst	» 250:—
G. Vissa arvoden m. m., förslagsvis	» 17,600:—
H. Rekryteringskostnader, förslagsvis.....	» 3,000:—
I. Rese- och traktamentspenningar, förslagsvis	» 18,000:—

J. Flyttningersättning, förslagsvis	kronor	12,000:—
K. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare, förslagsvis	»	3,600:—
		Summa kronor 664,536:—

Med hänsyn till uppkommande vakanser ansågs nyssnämnda summa, 664,536 kronor, kunna minskas med 2 % till 651,245 kronor, varjämte avdrag med 17,500 kronor, motsvarande ersättning för tjänstebostäder, beräknades kunna göras. Återstoden, 633,745 kronor, avrundades till 634,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag upptog riksdagen förevarande anslag till 634,000 kronor.

Kungl. Maj:ts för budgetåret 1927—1928 verkställda anslagsberäkning, i vilken jämväl upptagits kostnader för ekiperingshjälp, har följande utseende:

	Kronor.	Summa kronor.
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:		
Officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet	481 230	
1. flygkåren	24 480	
2. »	30 552	
3. »	36 504	
4. »	17 136	
Flygskolan	23 784	613 686
B. Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband	—	11 000
C. Felräkningspenningar, förslagsvis	—	1 000
D. Hyresbidrag å 225 kronor åt förslagsvis 4 furirer	—	900
E. Anställningspenningar å 50 kronor åt förslagsvis 20 volontärer	—	1 000
F. Gottgörelse för tjänstehäst	—	250
G. Ekiperingshjälp, förslagsvis	—	450
H. Vissa arvoden m. m. (köksföreståndare, maskinister m. fl.), förslagsvis	—	24 000
I. Rekryteringskostnader, förslagsvis	—	3 000
J. Rese- och traktamentspenningar, förslagsvis	—	18 000
K. Flyttningersättning, förslagsvis	—	12 000
L. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare, förslagsvis	—	3 600
Summa kronor	—	688 886

Häriifrån avgå följande poster:

2 % på grund av vakanser	kronor	13,778:—
Ersättning för tjänstebostäder	»	17,500:—
		S:a kronor 31,278:—
		Återstod » 657,608:—

Kungl. Maj:t har i anslutning härtill äskat ett anslag av 658,000 kronor.

Då tillräcklig erfarenhet ännu icke vunnits rörande behovet av teknisk personal vid flygvapnet, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka den av motionärerna ifrågasatta utvidgningen av den för flygvapnet genom 1925 års riksdags beslut fastställda organisationen.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av Kungl. Maj:t verkställda anslagsberäkningen, hemställer,

att riksdagen må

a) med avslag å förevarande av herrar Järte och Andrén väckta motion II: 88 godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1927 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet samt för flygkåren och flygskolan att gälla under budgetåret 1927—1928,

b) öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m., nu 634,000 kronor, med 24,000 kronor till 658,000 kronor.

108:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 128) att dels i riksstaten under fjärde huvudtiteln, avd. Flygvapnet, uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Resestipendier, reservationsanslag».

dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 5,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 259.

I de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av utgifterna för flygvapnet efter genomförd organisation upptogs för resestipendier ett belopp av 7,000 kronor.

Vid framläggande inför Kungl. Maj:t av förslag till reglering av utgifterna under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1926—1927 anförde föredragande departementschefen, att med anvisande av anslag för resestipendier för flygvapnet syntes — liksom med motsvarande medelsanvisning för armén och marinen — böra tillsvidare anstå. I enlighet härmed hava icke några medel för berörda ändamål anvisats i riksstaten för innevarande budgetår.

I likhet med vad som ägt rum i fråga om lant- och sjöförsvaret, hava medel nu även för flygvapnet äskats av Kungl. Maj:t för resestipendier.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i riksstaten under fjärde huvudtiteln, avd. Flygvapnet, uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Resestipendier, reservationsanslag»;

b) under detta anslag anvisa ett belopp av 5,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Resestipen-
dier.
[128.]

B. De värnpliktigas avlöning m. m.

Värn-
pliktigas
avlöning
och färder.
[129.]

109:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 129) att öka ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m., nu 61,000 kronor, med 10,800 kronor till 71,800 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 260—261.

Förevarande anslag har beräknats på följande sätt:

Titel I. De värnpliktigas avlöning	kronor 61,787: 50
Titel II. Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	» 500: —
Titel III. Färdkostnader	» 9,475: —
	<hr/>
	Summa kronor 71,762: 50

eller i avrundat tal 71,800 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m., nu 61,000 kronor, med 10,800 kronor till 71,800 kronor.

C. Expenser m. m.

Trycknings-
kostnader.
[130.]

110:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 130) att dels i riksstaten under fjärde huvudtiteln, avd. Flygvapnet, uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Tryckningskostnader, reservationsanslag», dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 25,002 kronor.

Departementschefen har beträffande anslaget anfört följande:

»I sin framställning rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 hemställde chefen för flygvapnet om anvisande av ett extra reservationsanslag till, bland annat, tryckningskostnader.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 7 januari 1926 anförde föredragande departementschefen, att det i sinom tid syntes böra tagas under omprövning, huruvida flygvapnets årliga utgifter för tryckning av läroböcker, reglementen m. m. för framtiden skulle bestridas från ett särskilt ordinarie anslag eller i anslagshänseende sammanföras med andra ordinarie utgifter, exempelvis expenskostnader. För det dåvarande syntes emellertid den av chefen för flygvapnet föreslagna anordningen med ett särskilt extra anslag för ändamålet vara att förorda. Med hänsyn därtill, att vid flygvapnets uppsättning tryckningskostnaderna kunde beräknas bli jämförelsevis betydande, syntes försiktigheten bjuda, att anslaget i fråga icke upptoges lägre än 30,000 kronor.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t i 1926 års statsverksproposition riksdagen att till bestridande av tryckningskostnader för flygvapnet för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Riksdagen fann icke anledning till annan erinran mot Kungl. Maj:ts förslag än att anslagsbeloppet ansågs kunna nedsättas till 25,000 kronor.

Flygstyrelsen har nu hemställt, att jämväl för instundande budgetår måtte för ändamålet anvisas ett belopp av 25,000 kronor. Vidkommande frågan,

huruvida kostnader av ifrågavarande art för framtiden skola bestridas från ett särskilt ordinarie anslag eller i anslagshänseende sammanföras med andra ordinarie utgifter, har flygstyrelsen anför, att det syntes lämpligt att välja den förra utvägen för vinnande av överensstämmelse härutinnan med lantförsvaret och sjöförsvaret. Ur budgetsynpunkt vore detta också lämpligare, med hänsyn till att de verkliga tryckningskostnaderna då framkomme, vilket icke utan särskilda åtgärder skulle bliva fallet, om de sammanfördes med utgifter av annan art. Flygstyrelsen har alltså föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1927—1928 måtte uppföras ett ordinarie reservationsanslag till tryckningskostnader med 25,000 kronor.

Vad flygstyrelsen sålunda föreslagit finner jag mig böra tillstyrka. Anslagsbeloppet torde för avrundande av huvudtitelns slutsumma böra jämkas till 25,002 kronor.»

Enligt utskottets mening bör ifrågavarande anslag kunna sänkas med 5,000 kronor till i runt tal 20,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet får alltså, under erinran om att å detta anslag utjämning av huvudtitelns slutsumma lämpligen bör ske, hemställa,

att riksdagen må

a) i riksstaten under fjärde huvudtiteln, avd. Flygvapnet, uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Tryckningskostnader, reservationsanslag»,

b) under detta anslag anvisa ett belopp av 20,000 kronor; dock att i anslagsbeloppet må göras den jämkning, som erfordras för avjämning av huvudtitelns slutsumma.

D. Förplägnad och intendenturmateriel.

111:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 131) att öka ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering, nu 143,500 kronor, med 21,400 kronor till 164,900 kronor.

Mathållning
och
furagering.
[131.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 262 och 263 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 143,500 kronor enligt följande fördelning:

Titel I. Mathållning	kronor 136,920: —
Titel II. Furagering	» 6,595: 55

Summa kronor 143,515: 55

eller i avrundat tal 143,500 kronor.

Medelsbehovet under anslagstiteln »Mathållning» har för innevarande budgetår beräknats efter 90 öre för man och dag med tillägg därutöver av ett belopp av 3,000 kronor för ökade kostnader under sjökommandering.

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 6 saml. 4 häft. (Nr 4.)

För budgetåret 1927—1928 har medelsbehovet, i likhet med vad som föreslagits beträffande arméns mathållningsanslag, ansetts böra beräknas på grundval av en till 1 krona 2 öre förhöjd dagskostnad.

Den under titeln »Furagering» för budgetåret 1926—1927 upptagna anslagsposten är avsedd för furagering av 12 flygvapnet tillhörande stamhästar samt chefens för flygvapnet tjänstehäst, sammanlagt 13 hästar. Medelsbehovet har beräknats efter 1 krona 39 öre för häst och dag.

I likhet med vad som skett vid uppskattandet av medelsbehovet under arméns furageringsanslag har här ifrågakvarande titel för budgetåret 1927—1928 beräknats efter en kostnad av 1 krona 50 öre för häst och dag.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering, nu 143,500 kronor med 21,400 kronor till 164,900 kronor.

112:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 132) att öka ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning, nu 103,000 kronor, med 3,900 kronor till 106,900 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer å sid. 263 och 264 av återopade statsrådsprotokollet.

Beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning.

[132.]

I riksstaten för innevarande budgetår har ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning upptagits med 103,000 kronor. Anslaget har fördelats å tre titlar sålunda:

Titel I.	Beklädnads- och munderingsutrustning.....	kronor	82,551: 75
Titel II.	Kasernutredning.....	»	10,416: —
Titel III.	Förplägnadsutredning.....	»	9,987: 45
			Summa kronor 102,955: 20

eller i avrundat tal 103,000 kronor.

För budgetåret 1927—1928 har anslaget beräknats efter enahanda grunder som för innevarande budgetår, dock har anslagsbeloppet under titel III ansetts böra med hänsyn till flygkårens ringa numerär ökas med 2,500 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning, nu 103,000 kronor, med 3,900 kronor till 106,900 kronor.

113:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 133) att öka ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning, tvätt m. m., nu 50,000 kronor, med 10,000 kronor till 60,000 kronor.

*Bränsle,
lyse, vatten,
renhållning
och tvätt
m. m.*

[133.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 264 och 265 av åberopade statsrådsprotokollet.

Uti de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av kostnaderna för flygvapnet upptogs de årliga utgifterna för bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m. efter genomförd organisation av flygvapnet till 78,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., nu 50,000 kronor, med 10,000 kronor till 60,000 kronor.

E. Sjukvård m. m.

114:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 134) att öka ordinarie förslagsanslaget till sjuk- och veterinärvård, nu 12,000 kronor, med 300 kronor till 12,300 kronor.

*Sjuk- och
veterinärvård.*

[134.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 265 av åberopade statsrådsprotokollet.

För budgetåret 1927—1928 har ifrågavarande anslag beräknats efter enahanda grunder som för innevarande budgetår.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till sjuk- och veterinärvård, nu 12,000 kronor, med 300 kronor till 12,300 kronor.

F. Vapen och ammunition.

115:o) Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts under punkt 136 framställda förslag och som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, får hemställa,

Flygbomber.

[136.]

att riksdagen må för anskaffning av *flygbomber* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 146,000 kronor.

116:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av anslag för anskaffning av synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor (punkt 137) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

*Synkronise-
ringsanord-
ningar för
flygkul-
sprutor.*

[137.]

erinra.

G. Byggnader, flygövningar och flygmateriel m. m.

Byggnader, flygfält m. m. 117:0) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 138) att öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m., nu 10,000 kronor, med [138.] 130,000 kronor till 140,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 268—270 av återopade statsrådsprotokollet.

I de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av utgifterna för flygvapnet efter genomförd organisation upptogs de årliga kostnaderna för underhåll av flygstationer, byggnader, övningsfält och skjutbanor till 80,000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget till byggnader, flygfält m. m. upptaget med 10,000 kronor.

Fördelningen av utgifterna å ordinarie byggnadsanslaget under budgetåret 1927—1928 har av flygstyrelsen preliminärt och approximativt beräknats sålunda:

	Tit. I.	Tit. II.	Summa
	Ordinarie underhåll	Större reparationer	
	Kronor	Kronor	Kronor
Tit. I och II.			
2. flygkåren: Hägernäs	500	—	500
Karlskrona	500	2 000	2 500
3. flygkåren: Malmen	6 000	6 000	12 000
4. flygkåren: Frösön	6 000	6 000	12 000
Boden, Kiruna, Salmis	2 000	2 000	4 000
Flygskolan, Ljungbyhed	6 000	6 000	12 000
Centrala flygverkstaden, Malmen	10 000	10 000	20 000
Centrala flygverkstaden, Västerås	2 000	—	2 000
Barkarby flygfält	200	1 000	1 200
Färösunds flygstation	500	2 000	2 500
Summa	33 700	35 000	68 700
Tit. III.			
Flygstyrelsens byggnadsanslag	—	—	85 300
Summa	—	—	154 000

Departementschefen har beträffande medelsbehovet under ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår anfört följande:

»Såsom förut nämnts, hava i de ursprungliga kostnadsberäkningarna för flygvapnet de årliga utgifterna för underhåll av flygstationer, byggnader, övningsfält och skjutbanor efter genomförd organisation av flygvapnet upptagits till 80,000 kronor. Att denna summa är för lågt beräknad framgår redan därav, att enbart för underhållet av de från lantförsvaret och sjöförsvaret till flygvapnet överlämnade fastigheterna enligt de beträffande dessa fastigheter hittills tillämpade beräkningsgrunder kräves ett årligt belopp av 98,000 kronor. Härtill kommer kostnaden för de för flygvapnet avsedda nya

byggnaderna, varjämte är att märka, att — såsom ock av flygstyrelsen framhållits — flygfälten tarva väsentligt dyrbarare underhållsarbeten än vanliga övningsfält. Emellertid synes mig det av flygstyrelsen föreslagna anslagsbeloppet, 154,000 kronor, kunna i någon mån reduceras, och torde anslaget bära upptagas med 140,000 kronor.»

Utskottet, som funnit, att det för flygstyrelsen avsedda byggnadsanslaget bör kunna avsevärt sänkas och anslagsökningen för budgetåret 1927—1928 kunna begränsas till 115,000 kronor, får hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m., nu 10,000 kronor, med 115,000 kronor till 125,000 kronor.

118:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 139) att till inköp av mark m. m. för flygfält vid Rinkaby för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationslag av 13,400 kronor.

Inköp av mark
m. m. för
flygfält vid
Rinkaby.

Utredningen i ärendet förekommer å sid. 270—272 av åberopade statsrådsprotokollet.

[139.]

Kungl. Maj:t föreslog 1926 års riksdag att till inköp av mark m. m. för flygfält vid Rinkaby för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 8,400 kronor, av vilket belopp 3,600 kronor avsetts för inköp av visst markområde.

I skrivelse den 29 maj 1926, nr 4, anmälde riksdagen, att det av Kungl. Maj:t äskade anslaget blivit anvisat, men meddelade tillika, att riksdagens vederbörande utskott under hand erfarit, att det anbud, varpå Kungl. Maj:ts förslag grundats, tillkommit av misstag från anbudsgivarens sida, samt att det med hänsyn härtill vore tvelaktigt, huruvida området kunde förvärfvas för det angivna beloppet. Därest så emellertid ej kunde ske, borde frågan ånyo underställas riksdagen.

Flygstyrelsen har nu anført bl. a., följande:

»Anbudsgivaren hade förklarat, att han jämlikt 3 kap. 32 § avtalslagen ansåge sig löst från sitt anbud. I nytt anbud, avgivet den 12 augusti 1926, erbjöde sig markägaren att avstå området i fråga för en köpeskilling av 250 kronor pr tunnland eller sammanlagt för 48 tunnland (24 hektar) 12,000 kronor. Följaktligen erfordrades, därest köpet skulle komma till stånd, ett tilläggsanslag av 8,400 kronor.»

Departementschefen har ansett sig bära tillstyrka, att det för ifrågavarande markförvärv ytterligare erforderliga beloppet, 8,400 kronor, ställdes till förfogande. Likaledes förordade departementschefen en av flygstyrelsen gjord framställning om anvisande av 5,000 kronor till en bensinlagringsanläggning. Tillhoppa skulle sålunda för berörda ändamål erfordras 13,400 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till *inköp av mark m. m. för flygfält vid Rinkaby* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 13,400 kronor.

Förbättringar å vissa skjutbanor. 119:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 140) att till förbättringar å vissa skjutbanor för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 17,000 kronor.

[140.]

Beträffande detta anslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande, vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

Inkvartering å vissa förläggingsorter. 120:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 141) att för ordnande av officerares och underofficerares inkvartering å vissa förläggingsorter för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 52,000 kronor.

[141.]

I fråga om detta anslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande, vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Vatten- och avloppsledningar å Malmen. 121:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 142) att för anläggning av vatten- och avloppsledningar för 3. flygkårens etablissemang å Malmen för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 61,000 kronor.

[142.]

Flygstyrelsen har gjort framställning om anvisande av medel för anläggande av vatten- och avloppsledningar för 3. flygkårens etablissemang samt därvid anfört följande.

Inom Första livgrenadjärregementets förutvarande lägeretablissemang å Malmen, som från och med den 1 juli 1926 överlämnats till vård och förvaltning av flygstyrelsen och som upplåtits till förläggning av 3. flygkåren, vore vatten- och avloppsledningssystemet synnerligen otillfredsställande med hänsyn till sanitära förhållanden. Därtill komme, att dithörande anläggningar, vilka egentligen avsetts för sommarbruk, ej utan genomgripande ändringar kunde fungera året runt. Även ur brandsäkerhetssynpunkt vore det ofrånkomligt, att denna fråga löstes.

Vattenbehovet för Andra livgrenadjärregementets och 3. flygkårens lägeretablissemang tillgodosåges för närvarande dels genom grävda brunnar, dels genom pumpning från en vattensamling nordost om lägerområdet till ett inom Andra livgrenadjärregementets område beläget mindre vattentorn, som befunde sig i ganska bristfälligt skick. I nämnda vattensamling utmynnade lägrets huvudavloppsledning. Verkställda prov hade givit vid handen, att det uppumpade vattnet vore hälsovådligt.

Inom centrala flygverkstadens å Malmen område, som vore beläget söder om flygfältet på ett avstånd av omkring 700 meter från flygkårens lägeretablissemang, vore däremot vatten- och avloppsledningar i fullgott skick. Där finnes såväl vattentorn som reningsverk för avloppsvatten, båda nybyggda. Dessas kapacitet vore så stor, att lägeretablissemangets ledningar efter ombyggnad och komplettering kunde med dem förbindas, varigenom för flygkårens vidkommande denna synnerligen viktiga fråga skulle kunna lösas.

Flygstyrelsen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till vatten- och avloppsledningar för 3. flygkårens etablissemang å Malmen för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 61,000 kronor.

Departementschefen har anslutit sig till flygstyrelsens begäran.

Utskottet har vid besök på Malmen tagit del av planerna för anordnandet av ifrågavarande vatten- och avloppsledningar. Därvid har utskottet funnit, att flygstyrelsens framställning av de nu rådande förhållandena är missvisande, i det att vattenförsörjningen, som visserligen icke kan anses för närvarande vara på ett tillfredsställande sätt ordnad, dock är vida bättre än som framställningen giver vid handen. Vidare har utskottet erfarit, att avsikten i själva verket vore att för tredje flygkåren anordna ett särskilt reningsverk samt att förse kåren med vatten från det vid flygverkstaden uppförda vattentornet. Dessa anordningar kunna vidtagas inom ramen av den angivna kostnadssumman.

Då enligt utskottet mening de sålunda ifrågasatta anordningarna äro lämpliga och ägnade att på ett tillfredsställande sätt ordna vattenfrågan och avloppsväsendet för tredje flygkåren, får utskottet tillstyrka anvisande av det äskade beloppet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för anläggning av *vatten- och avloppsledningar för 3. flygkårens etablissemang å Malmen* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 61,000 kronor.

122:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 143) att för anordnande av ångcentral m. m. för 4. flygkårens etablissemang å Frösön för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 143,000 kronor.

Beträffande detta anslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande, vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

123:o) I anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 144) får utskottet, som icke velat motsätta sig detsamma, hemställa,

att riksdagen må för uppförande av *badinrättning för flygskolan å Ljunghed* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 24,000 kronor.

124:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 145) att, i avvaktan på den särskilda proposition i ämnet, som kunde komma att till riksdagen avlätas, tillsviare för uppförande av *hangarbyggnad m. m. för ett sjuktransportaeroplan* för budgetåret 1927—1928 beräkna ett extra reservationsanslag av 32,500 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 18 februari 1927 dagtecknad proposition (nr 139), under återopande av det vid propo-

*Utskottets
yttrande.*

*Ångcentral
m. m. för
4. flygkårens
etablissemang
å Frösön.*

[143.]

*Badinrättning
för flygskolan
å Ljunghed.*

[144.]

*Hangarbygg-
nad m. m.
för ett sjuk-
transport-
aeroplan.*

[145.]

sitionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för uppförande av hangarbyggnad m. m. för ett sjuktransportaeroplan för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 32,500 kronor.

b. Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har, efter att hava redogjort för yttranden i ärendet från arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse och medicinalstyrelsen, anfört följande:

»För egen del hyser jag samma uppfattning som arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse och medicinalstyrelsen i fråga om betydelsen för de norrländska sjukvårdsförhållandena av möjligheten att medelst aeroplan verkställa de sjukas transport för erhållande av vård; och, såsom jag i det föregående redan antytt, synes mig förläggningen av flygtrupp till Norrland väl ägnad att bidra till lösningen av denna viktiga fråga. Ur krigsberedskapssynpunkt är det givetvis ock av behovet påkallat, att för sjuktransporter avsedd flygmateriel står till förfogande. Jag finner mig därför böra förorda anskaffandet av ett sjuktransportaeroplan, vilket skulle stationeras vid 4. flygkåren å Frösön samt betjänas av personal ur flygvapnet.

¶] Beträffande de härmed förenade kostnaderna har jag, såsom inledningsvis erinrats, närmare uttalat mig om sättet för dessas bestridande i innevarande års statsverksproposition. I fråga om anskaffningskostnaderna för flygplanet — vilka avses att gäldas av anslaget till engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. — torde böra nämnas, att dessa kostnader enligt av flygstyrelsen verkställd beräkning skulle belöpa sig till sammanlagt 120,000 kronor, varav för själva flygplanet med motor 80,000 kronor och för reservmotor m. m. 40,000 kronor. Enligt beräkningar, som likaledes uppgjorts av flygstyrelsen, skulle, såsom förut nämnts, underhålls- och driftkostnaderna för flygplanets bruk för civil sjukvårdsverksamhet uppgå till 25,000 kronor årligen samt engångskostnaderna för uppförande av hangarbyggnad och slipanordning för flygplanet till 32,500 kronor.

Chefen för socialdepartementet kommer framdeles denna dag att göra framställning om äskande av medel för bestridande av de med flygplanets bruk i den civila sjukvårdsverksamhetens tjänst förenade kostnaderna.

Vad angår den form och de allmänna förutsättningar, varunder samarbete mellan staten och överstyrelsen för Svenska röda korset bör genomföras på detta område, torde det icke vara erforderligt att i detta sammanhang närmare ingå härpå, utan torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att härutinnan meddela de bestämmelser, som må finnas behöfliga.»

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må för uppförande av *hangarbyggnad m. m. för ett sjuktransportaeroplan* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 32,500 kronor.

125:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 148) att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Engångs-
kostnader för
anskaffning
av flyg-
materiel m. m.

[148.]

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»För innevarande budgetår har till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel anvisats ett extra reservationsanslag av 1,800,000 kronor.

Flygstyrelsen har nu beträffande motsvarande medelsanvisning för nästkommande budgetår anfört följande.

Utgifterna för flygvapnets engångskostnader hade i de för 1925 års riksdag framlagda kostnadsberäkningarna upptagits till:

för budgetåret 1926—1927	kronor 2,600,000: —
» » 1927—1928	» 2.400,000: —

eller sammanlagt kronor 5,000,000: —.

Av förestående summa hade emellertid för budgetåret 1926—1927 anvisats ett extra reservationsanslag av endast 1,800,000 kronor. För att den beslutade organisationen med avseende å materielanskaffningen icke skulle förryckas, och för att i någon mån motverka de betydande flyghaverier, som ägt rum, erfordrades sålunda för budgetåret 1927—1928 för sagda ändamål ett anslag av (5,000,000 — 1,800,000 =) 3,200,000 kronor. Härav avsåges för slutförandet av flygvapnets byggnadsföretag en summa av 530,000 kronor, vilken summa inginge i det vid 1925 års riksdag till 9,000,000 kronor beräknade beloppet för flygvapnets engångskostnader. För materielanskaffning skulle således kunna beräknas en summa av (3,200,000 — 530,000 =) 2,670,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

Med hänsyn till angelägenheten av att begränsa statsutgifterna och då, såsom förut nämnts, det visat sig oundgängligen erforderligt att tillgodose vissa extra medelsbehov för flygvapnet, vilka icke beaktats vid uppgörandet av de för 1925 års riksdag framlagda kostnadsberäkningarna, nödgas jag föreslå en reduktion av nu ifrågakvarande anslagsbelopp till 2,000,000 kronor.»

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, har ingen annan erinran mot Kungl. Maj:ts förslag än att den genom haverier förstörda materielen ej bör få ersättas med anlåtande av detta anslag utan i stället skall ersättas från ordinarie flygmaterielanslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

126:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av anslag för anskaffning av fallskärmar (punkt 149) har riksdagen redan fattat beslut, varom utskottet velat härigenom

Fallskärmar.

[149.]

erinra.

127:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 150) att för anskaffning av flottörer för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 55,000 kronor.

Flottörer.

[150.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 281 och 282 av åberopade statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts till 1926 års riksdag avlätna förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 110,000 kronor för anskaffning av flottörer.

Ifrågavarande belopp utgjorde hälften av det belopp, 220,000 kronor, som ansetts erforderligt för anskaffning av flottörer.

Kungl. Maj:t har nu för ändamålet äskat ett ytterligare anslag å 55,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för anskaffning av *flottörer* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 55,000 kronor.

Förlag av materialier för flygplantillverkning.

[151.]

128:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 151) att för anskaffning av förlag av materialier för flygplantillverkning för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 282 och 283 av åberopade statsrådsprotokollet.

Under åren 1921—1923 anvisade riksdagen tillhopa 60,000 kronor för anskaffande av förlag av materialier för flygplantillverkningen vid arméns flygverkstäder å Malmen, i syfte att för denna tillverkning erforderliga kvantiteter torrt virke m. m. ständigt skulle finnas ineliggande i förråd. Detta virke m. m. har numera övertagits av centrala verkstaden å Malmen, varest för närvarande icke erfordrades ökat förlag av dylika materialier.

Under innevarande budgetår avsåges att i huvudsak färdigställa dels den centrala flygverkstaden i Västerås, dels de två mindre flygverkstäderna å Frösön och å Ljungbyhed. För dessa tre flygverkstäder föreläge nu behov av att jämväl erhålla erforderligt anslag för anskaffande av förlag av materialier för flygplantillverkning. Härvid erfordrades för centrala flygverkstaden i Västerås samma belopp, som tillförts centrala flygverkstaden å Malmen, eller 60,000 kronor, under det att för vardera av de två mindre flygverkstäderna å Frösön och å Ljungbyhed härför behövt anslag syntes kunna begränsas till 30,000 kronor. För anskaffande av förlag av materialier för flygplantillverkning erfordrades sålunda anvisandet av ett anslag av (60,000 + 30,000 + 30,000 =) 120,000 kronor.

Departementschefen har ansett, att det sålunda erforderliga beloppet kunde fördelas på tre år. I enlighet härmed har Kungl. Maj:t nu för ändamålet äskat ett anslag av 40,000 kronor för budgetåret 1927—1928.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för anskaffning av förlag av materialier för flygplantillverkning för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

129:o) Uti en inom första kammaren av herrar *E. Lithander* och *E. Larson* väckt motion (nr 89) har hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1927—1928 ställa ett extra reservationsanslag av 2,100,000 kronor till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av engångskostnader för igångsättande av flygmotortillverkning inom landet och för tillverkning av en första mindre serie flygmotorer.

*Motion an-
gående anslag
till bestrid-
ande av
engångskost-
nader för
igångsättande
av flygmotor-
tillverkning
m. m.*

Till stöd för sin framställning hava motionärerna anfört följande:

»En av de viktigaste förutsättningarna för att flygvapnet i händelse av krig skall kunna motsvara de förväntningar och krav, som måste ställas på detsamma, är, att flygmaterielen snabbt kan förnyas, utvidgas och utvecklas. Åtgången på flygmateriel är under ett krig — enligt erfarenhet från världskriget — enorm. Om i fredstid betryggande åtgärder icke vidtagits för att säkerställa materielanskaffningen i händelse av krig, föreligger stor risk för att de i fredstid på ett flygvapen nedlagda anslagen äro bortkastade penningar. Det är nämligen å ena sidan ej tänkbart att redan i fredstid lagra så mycken flygmateriel, att den räcker någon avsevärd tid efter ett krigsutbrott. Att å andra sidan förlita sig på att under ett krig flygmateriel under alla förhållanden skall kunna erhållas från utlandet, vore helt visst ödesdigert, efter vad senaste krigserfarenheter givit vid handen. Den enda betryggande förberedelsen är sålunda att i tid sörja för, att materielen kan tillverkas inom landet.

Det är oss bekant, att flygstyrelsen i underdanigt förslag hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes av årets riksdag äska anslag för igångsättande av en inhemsk flygmotortillverkning. Enär emellertid Kungl. Maj:t i nädig proposition angående anslag å fjärde huvudtiteln för budgetåret 1927—1928 ej upptagit detta äskande, få vi, då vi anse upptagandet av en inhemsk flygmotortillverkning vara en av grundförutsättningarna för flygvapnets effektivitet, härigenom underställa frågan riksdagens omprövning.

Vad som inledningsvis framhållits beträffande flygmaterielen i allmänhet, gäller speciellt och måhända främst beträffande flygmotorer. Det skulle vara i högsta grad oförsvärligt att uppskjuta vidtagandet av anstalter för flygmotortillverknings upptagande inom landet, tills ofred tvingade fram densamma. Innan en dylik industri hunnit organiseras och övervinna alla de svårigheter, som yppa sig vid upptagandet av en ny tillverkning av denna beskaffenhet, samt hunnit uppnå en tillräcklig tillverkningskapacitet, kan säkerligen minst 1½ år beräknas hava åtgått. Det är av ekonomiska skäl otänkbart att redan i fredstid upplägga så stort reservlager av flygmotorer och reservdelar därtill, att detta kan räcka, tills en först vid krigets början startad motortillverkning hunnit framkomma med användbara motorer i tillräckligt antal, detta så mycket mer som utvecklingen skulle medföra, att ett dylikt lager esomoftast måste moderniseras genom anskaffning av nya motortyper. Enda sättet att på ett ekonomiskt överkomligt sätt ordna försvarsberedskapen på detta område är sålunda att redan i fredstid upptaga inhemsk flygmotortillverkning och i övrigt genom lämpliga åtgärder förbereda tillverkningens snabba utsvällande vid krigstillfälle.

För tillverkning av flygmotorerna inom landet talar dessutom önskvärdenheten av att anslagen för försvaret stanna inom landet för beredande av arbetstillfällen åt svenska medborgare. Enär motorpriset utgör nära 50 procent av flygvapnets totalvärde, är det betydande summor, som eljest gå till utlandet.

Det är icke minst med hänsyn härtill av stor vikt, att denna tillverkning med det snaraste kommer till stånd, så att större delen av de motorer, som skola anskaffas under flygvapnets uppsättningsperiod, kan bli tillverkad

inom landet. Ju längre tillverkningen uppskjutes, dess mindre blir tillverkningen av nu ifrågakommande motortyp, och desto större blir därför kostnaden per motor, alldenstund engångskostnaderna måste fördelas på ett mindre antal motorer. En genom flygstyrelsen verkställd utredning visar, att priset å motorerna vid inhemsk tillverkning, om tillverkningen upptages nu, ej skulle komma att ställa sig ogynnsamt jämfört med import, sedan väl startningssvårigheterna övervunnits.

Igångsättande av en inhemsk flygmotortillverkning kräver emellertid vissa engångskostnader, vilka ej kunna bestridas medelst det ordinarie anslaget för anskaffning och underhåll av flygmateriel. En undersökning genom flygstyrelsen visar, att ingen svensk industri vill upptaga flygmotortillverkning och ikläda sig de med tillverkningens uppläggande förenade kostnaderna för verktyg, giggjar, fixturer m. m., utan att staten lämnar erforderliga garantier för att förlust för företaget ej uppkommer. Läget å flygmotormarknaden är nämligen sådant, att industriföretagen icke lockas av exportmöjligheter att själva ikläda sig risken för startkostnaderna. I de länder, där flygmotortillverkning redan finnes, föranledas myndigheterna av försvarsberedskapshänsyn att vid beställningar exklusivt gynna de inhemska företagen. I övriga länder är läget med hänsyn till framtiden för ovisst för att kunna tjäna som underlag för kalkyler för en exportindustri. För att undgå mycket dyrbara, oberäknliga experimentkostnader bjuder försiktigheten dessutom att för en första tillverkning inom landet upptaga en redan utexperimenterad utländsk motortyp, varvid licensvillkoren i regel utsluta export. Då inom Sverige staten tills vidare är den enda kunden att räkna med, synes det sålunda mycket rimligt, att staten ikläder sig de med flygmotortillverkningens upptagande förenade engångskostnaderna. Även om det alternativet väljes att förlägga tillverkningen till statliga verkstäder, bliva motsvarande engångskostnader ofrånkomliga.

Den lämpligaste och billigaste vägen att starta en inhemsk flygmotortillverkning är givetvis att bygga en redan utexperimenterad, utländsk motortyp på licens. Utredning inom flygstyrelsen visar, att för de omedelbart föreliggande behoven för olika krigsflygplantyper skulle kunna användas en och samma motortyp av visst märke. Genom en dylik standardisering ökas utsikterna att nedbringa kostnaderna vid en inhemsk tillverkning. Licenskostnaderna för ifrågakommande motortyp omfatta dels en engångsavgift, mot vilken den utländska fabriken ställer ritningar, arbetsbeskrivningar och alla sina erfarenheter till förfogande, dels en licensavgift för varje tillverkad motor. För att överhuvudtaget kunna påbörja förberedelser för inhemsk tillverkning kräves engångsavgiftens inbetalande. Huru än tillverkningen ordnas, om vid enskild eller statens verkstad, synes det lämpligt, att staten innehar licensen, och under alla förhållanden hör licensavgiften till de engångskostnader, staten måste ikläda sig för att få en flygmotortillverkning till stånd.

För att överhuvudtaget få en motortillverkning i gång synes det nödvändigt att genom extra anslag bestrida kostnaderna icke blott för licensinköp och speciell verkstadsutrustning utan även för tillverkning av en första mindre serie motorer. Den första serien måste med nödvändighet betraktas som en försöksserie, på vilken den inhemska industrien, även om allehanda tekniska upplysningar ingå i licensen, har att göra en hel del lärospån, innan fabriken kommer att tekniskt stå i nivå med den utländska moderfabrikens. Med de knappt beräknade ordinarie anslagen för anskaffning av materiel till flygvapnet är det ej möjligt för flygvapnet att avstå någon del därav för att avagabringa fabrikationserfarenheter.

Av flygstyrelsen verkställd utredning visar, att för inköp av licens, an-

skaffande av för motorfabrikationen erforderlig utrustning av verktyg m. m., samt tillverkning av en mindre försöksserie motorer erfordras en summa av 2,100,000 kronor. Fördelas dessa startkostnader på det antal motorer, som kan beräknas erfordras under loppet av några år, kommer genomsnittskostnaden per motor ej att ställa sig högre än vid import.

Ovanstående kostnadsberäkning är grundad på anbud från vissa svenska industrier.

Vilket av de båda tillverkningsalternativen — tillverkning vid enskild eller vid staten tillhörig verkstad — som i detta fall kan vara fördelaktigast för staten, kan ej bestämt avgöras, förrän tillverkningsrätten inköpts från den utländska fabriken och därmed alla de för en exakt beräkning av kostnaderna vid statlig tillverkning erforderliga upplysningarna erhållits från denna. Ett avgörande i detta avseende bör därför överlåtas till Kungl. Maj:t att fatta, sedan efter dylika upplysningars vinnande de olika alternativen närmare undersökts och jämförts.»

Utskottet delar motionärernas uppfattning om den synnerliga vikten av att tillverkning av för flygvapnet avsedda motorer igångsättes inom landet. För utskottet tillgängliga uppgifter synas giva vid handen, att upptagandet av en dylik tillverkning genom statens försorg skulle komma att ställa sig mycket förmånligt i ekonomiskt hänseende. Då det emellertid här gäller en fråga av betydande ekonomisk räckvidd, har utskottet icke velat allenast i anledning av enskilda motionärers framställning föreslå vidtagande av åtgärder i antydd riktning. Enligt utskottets mening är dock detta spörsmål av så stor betydelse, att riksdagen bör i skrivelse till Kungl. Maj:t påkalla skyndsamt utredning därav.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i anledning av herrar Lithanders och E. Larssons förevarande motion, I: 89, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt låta utreda frågan om upptagandet av inhemsk flygmotortillverkning samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.

H. Diverse.

130:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning rörande anslag för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet (punkt 152) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

*Dyrtidstillägg
åt befattningshavare
vid flygvapnet.*

[152.]

V. GEMENSAMMA ANSLAG.

131:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 153) att öka ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, nu 90,000 kronor, med 30,000 kronor till 120,000 kronor.

*Kommittéer
och utredningar genom
sakkunniga.*

[153.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 283 av åberopade statsrådsprotokollet.

Med hänsyn till att genomförandet av den nya försvarsorganisationen i många fall krävt igångsättandet av utredningar, vilka ansetts böra anförtros åt särskilda sakkunniga eller utredningsmän, kommer under den närmaste tiden att föreligga ett betydligt ökat anslagsbehov för ifrågavarande ändamål. För nästkommande budgetår har departementschefen därför ansett, att en höjning av anslagsbeloppet borde vidtagas. Den erforderliga höjningen har av departementschefen uppskattats till 30,000 kronor, vadan anslagsbeloppet alltså skulle komma att uppgå till 120,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, nu 90,000 kronor, med 30,000 kronor till 120,000 kronor.

132:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 154) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *försvarsväsendets lönenämnd* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 25,000 kronor.

133:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar i fråga om beräkning av anslag för tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen samt den ekonomiska försvarsberedskapens organisation (punkt 155) samt för bestridande av kostnader för den ekonomiska försvarsberedskapens organisation (punkt 156) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen samt den ekonomiska försvarsberedskapens organisation.

[155 o.
156.]

VI. ÖVRIGA ORDINARIE ANSLAG.

134:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår äro uppförda under fjärde huvudtiteln, har någon ändring icke ifrågasatts.

Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under fjärde huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1927—1928 uppföras med oförändrade belopp.

Stockholm den 22 mars 1927.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, J. L. Widell, J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *O. Bergqvist, A. Pers, J. G. Walles, E. A. Hallin, C. I. Asplund, P. A. Bergström, C. Johansson* i Hälsingborg och *A. R. Rooth*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund, C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Åsön Törnkvist* i Karlskrona, *P. M. Olsson* i Blädinge, *B. F:son Holmgren, O. Nilsson* i Örebro, *O. E. F. Järte, K. S. V. Ward* och *J. Jönsson* i Revinge.

Reservationer:

vid *punkt 21:o* (frivilliga skytteväsendets befrämjande) av herrar *Widell, Bergqvist, Hallin, Rooth, Wiklund, Olsson* i Blädinge, *Holmgren* och *Järte*, vilka ansett att utskottet bort till en början i utlåtandet intaga vissa delar av motiveringen till de av herr Trygger m. fl. och herr Lindman m. fl. i ämnet väckta motionerna så lydande:

»Såsom motiv till detta sitt förslag, vilket sålunda grundas på att ammunitionsbidrag och årsunderstöd icke böra till skytteföreningarna utgå för skyttar i åldern 12—15 år, anför departementschefen, att en sådan begränsning av anslagets användning torde överensstämja med grunderna för 1917 års beslut angående upphörande från och med år 1918 av de tidigare anordnade skjututbildningsövningarna vid de allmänna läroverken.

Gentemot detta uttalande må främst framhållas, att 1917 års beslut motiverades därmed, att den studerande manliga ungdomen genom 1914 års värnpliktslag erhållit en så lång utbildning, att skälet för skjututbildningens bibehållande vid läroverken bortfallit. Nu har genom nedrustningsbeslutet den studerande ungdomens utbildningstid så avsevärt reducerats, att det nys anförda motivet icke längre äger giltighet. Det må för övrigt erinras om att endast en mindre del — antagligen under 20 procent — av de unga skyttarna komma ur läroverksungdomens led. Därigenom förlorar departementschefens motivering ytterligare i betydelse. Vidare må påpekas, att riksdagen genom ett godkännande av de beräkningsgrunder, som under de föregående åren tillämpats vid fördelningen av ifrågakvarande anslagsbelopp, också synes hava visat sig godkänna den användning, departementschefen nu funnit icke stå i överensstämmelse med 1917 års riksdagsbeslut rörande inställande av skjututbildningsövningarna vid de allmänna läroverken. Ett godtagande av departementschefens uppfattning synes oss alltså stå i strid mot riksdagens hittills intagna ståndpunkt. Dessutom torde man emellertid hava anledning framhålla, att inställandet av nyssnämnda skjututbildningsövningar fastmera utgör ett ytterligare skäl för understödande av de yngre skyttarnas övningar och utbildning inom skytteföreningarna. Betydelsen av att den manliga ungdomen bibringas förberedande utbildning i sådana färdigheter, som kunna bidra att öka dess användbarhet i krig, har allt mera uppmärksamats i de flesta länder, och omfattande åtgärder hava vidtagits i syfte att genom dylik utbildning — obligatorisk och frivillig — underlätta det senare militära utbildningsarbetet. Det synes då icke kunna ifrågasättas, att i vårt land de yngre skyttarna skulle berövas det understöd, som hittills lämnats dem i deras strävan att förvärva en för försvaret ytterst värdefull färdighet i skjutning. Den genom 1925 års beslut ytterligare förkortade ut-

bildningstiden framhäver än mera nu än förr betydelsen av att den frivilliga skytterörelsen bland ungdomen erhåller allt möjligt stöd. Åtgärder i detta syfte äro också ägnade att befrämja rekryteringen av de äldre skyttarna och måste ur denna synpunkt t. o. m. tillmätas den allra största vikt för hela skytterörelsen.»

och därefter bort anföra och hemställa följande:

»Utskottet, som ansluter sig till de av motionärerna sålunda anförda synpunkterna, anser sig böra tillstyrka, att anslagsbeloppet bestämmes till 500,000 kronor. Den av herr Lindhagen väckta motionen avstyrker alltså utskottet.

Mot Kungl. Maj:ts förslag i övrigt finner utskottet icke anledning till erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) med bifall till de av herr Trygger m. fl. och herr Lindman m. fl. väckta motionerna I: 77 och II: 91 samt med avslag å den av herr Lindhagen väckta motionen I: 171 till det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor;

b) — — — — — ;

av herrar Nilsson i Malmö, *Walles, Asplund, Bergström, Johansson* i Hälsingborg, *Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Carlsson-Frosterud, Törnkvist* i Karlskrona, *Nilsson* i Örebro och *Ward*, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet har, under erinran om att anslag till det frivilliga skytteväsendet icke upptagits i 1925 års proposition rörande försvarsfrågan, ansett sig icke böra tillstyrka, att medel av riksdagen anvisas till det frivilliga skytteväsendets understödjande för budgetåret 1927—1928.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande dyrtidstillägg åt viss hos skytteförbundens överstyrelse anställd personal finner sig utskottet däremot böra tillstyrka.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) med bifall till den av herr Lindhagen väckta motionen I: 171 avslå såväl det av Kungl. Maj:t framställda förslaget som de av herr Trygger m. fl. och herr Lindman m. fl. väckta motionerna I: 77 och II: 91 om anvisande av anslag för budgetåret 1927—1928 för det frivilliga skytteväsendets befrämjande;

b) medgiva — — — — — tjänst.»

vid punkt 27:o) (munderingsutrustning) av herrar Nilsson i Malmö, *Walles, Asplund, Bergström, Johansson* i Hälsingborg, *Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Carlsson-Frosterud, Törnkvist* i Karlskrona, *Nilsson* i Örebro och *Ward*, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet vill erinra om att i de angivna dagskostnaderna för manskap och hästar ingå utgifter för såväl underhåll som nyanskaffning. Vid de truppförband, som skola indragas, synes det emellertid utskottet icke vara erforderligt att beräkna medel för nyanskaffning. Enligt vad utskottet erfarit, kunna de medel, som i den av Kungl. Maj:t framlagda anslagsberäkningen avsetts för detta ändamål, uppskattas till omkring 260,000 kronor. Medelsbehovet torde följaktligen kunna minskas, utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, med nämnda belopp till 4,750,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning, nu 5,100,000 kronor, med 350,000 kronor till 4,750,000 kronor.»

vid *punkt 65:o*) (avskedsersättning vid marinen) av herr A. Å:son Törnkvist i Karlskrona.

Bil. A.

Till riksdagens statsutskott.

Sedan försvarsväsendets lönenämnd den 11 februari 1927 av Kungl. Maj:t anbefallts avgiva yttrande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion (nr 127) om avskedsersättning åt vissa korpraler vid flottan, får lönenämnden i ärendet anföra följande.

Uti motionen har yrkats, att riksdagen måtte besluta, att avskedsersättning skall utgå till samtliga de flottans korpraler, därest de vid avskedet räknade fyra tjänstår eller därutöver, som på grund av den enligt 1925 års riksdags beslut hösten 1926 ikraftträdande personalstaten icke kunnat beredas fortsatt anställning vid försvarsväsendet, utan då entledigats, änskönt de varit till fortsatt tjänst lämpliga, samt vidtagna härav betingad höjning för budgetåret 1927—1928 av det under fjärde huvudtiteln upptagna anslaget till avskedsersättning åt övertaligt underbefäl, månadslönare m. fl. vid marinen.

I fråga om övergångsförhållandena för manskapet vid den nya försvarsorganisationens genomförande inhämtas av Kungl. Maj:ts proposition nr 20 till 1924 års riksdag följande.

Försvarsrevisionen hade uttalat, att denna personal endast undantagsvis inriktat sig på en längre tjänstetid. När kontraktet utginge, vore vederbörande, därest så påfordrades, skyldig att lämna tjänsten. Någon anledning att för denna personals vidkommande föreslå särskilda åtgärder för övergångens underlättande syntes därför icke föreligga.

I sitt yttrande över försvarsrevisionens betänkande framhöll arméförvaltningen beträffande arméns furirer, att en väsentlig del av dem genom rekapitulation är efter år tagit förlängd anställning i syfte att vinna befordran till underofficersbeställning och sålunda inriktat sig på att inom militäryrket erhålla sitt framtida livsuppehälle. Måste man alltså för att genomföra inskränkningar i försvarsorganisationen i stor utsträckning avskära möjligheten till fortsatt rekapitulation för ett flertal av det äldre manskapet, syntes det vara lämpligt att bereda detta manskap viss compensation härför. I sådant syfte borde bland annat undersökas, om icke åt furirer, som betoges möjligheten att vinna befordran till underofficerare, kunde beredas särskilda avskedspremier utöver de premier, som redan utginge.

Departementschefen förklarade sig i sitt anförande till statsrådsprotokollet finna billighetsskäl tala för, att någon ersättning bereddades det övertaliga äldre manskapet, särskilt dem, som vore familjeförsörjare. Vad särskilt angick flottans personal, yttrade han, att en stor del av de övertaliga korpralerna vid flottan lång tid tjänat vid vapnet i förhoppning att i sinom tid nå befordran till underofficer. Det syntes därför bliva nödvändigt att, på sätt som föreslagits beträffande vissa av arméns furirer, genom en särskild ersättning hålla dem skadeslösa, beträffande vilka särskilda skäl till vederlag föreläge.

1924 års försvarsutskott förklarade sig ock anse, att ersättning borde utgå, men fann ytterligare utredning härutinnan erforderlig, varvid borde beaktas, att ersättningen borde begränsas till den äldre personalen, särskilt familjeförsörjare.

Uti propositionen nr 50 till 1925 års riksdag uttalade sig departementschefen för, att avskedsersättning efter vissa grunder borde utgå till sådant övertaligt äldre manskap vid armén, som genomgått furirskola och innehaft fast anställning i minst 4 år. Undantagsvis borde dylik ersättning kunna beviljas

jämväl vissa beställningsmän av korprals grad. Vidare framhölls, att vid flottan funnes *dels* en del korpraler, som befordrats till underofficerare av 3. graden i flottan, *och dels* ett antal äldre kompetenta korpraler, d. v. s. korpraler som genomgått underofficersskolan och kvarstannat i tjänst i hopp att bliva befordrade till underofficerare av 3. graden. I den mån dessa korpraler icke ansåges böra beredas plats i den nya organisationen, borde de hållas skadeslösa genom särskild avskedsersättning efter samma grunder, som föreslagits för vissa furirer vid armén. Dylik ersättning borde ock utgå till de underofficerskorpraler, som frivilligt avginge ur tjänst.

1925 års riksdag anslöt sig till det sålunda framställda förslaget.

Sedan på grundval härav ett förslag till bestämmelser i ämnet upprättats inom försvarsdepartementet, hördes, bland andra, marinens vederbörande myndigheter däröver. Med iakttagande av de smärre erinringar, som av nämnda myndigheter framställdes, utfärdades därefter den 10 september 1926 det i förevarande motion omförmälda kungl. brevet angående avskedsersättning i vissa fall åt övertaligt underbefäl av manskapet vid flottan. Huvudbestämmelsen i nämnda brev är av det innehåll, som i motionen angives. Härutöver innehöll brevet emellertid, att Kungl. Maj:t ville, på därom av vederbörande stationsbefälhavare gjord framställning, pröva, huruvida i särskilt fall avskedsersättning finge, oavsett att vederbörande icke vunnit befordran till underofficerskorpral eller genomgått underofficersskola, enligt i brevet angivna grunder i övrigt tillerkännas innehavare av korprals beställning, vilken enligt särskilt medgivande erhållit tillstånd att kvarstå i tjänst, utöver den för avsked stadgade åldersgräns, ävensom sådana sjömanskåren tillhörande kockar eller hovmästare, som åtnjöte underofficers av 3. graden löneförmåner.

Vidare innehöll brevet, bland annat, angående urvalet vid utdelande av avskedsersättning, *att* beställningshavare, som enligt huvudbestämmelsen i brevet kunde ifrågakomma till avskedsersättning och vilkens anställningstid slutade med utgången av anställningsåret 1 november 1925—31 oktober 1926, skulle tillfrågas, om han vore villig taga förnyad anställning; *att* den, som vore berättigad till fortsatt anställning eller *vilkens anställningstid utginge med nästa eller därpåföljande anställningsår*, skulle tillfrågas, om han för sin del vore villig *att*, därest fortsatt anställning ur tjänstens synpunkt icke ansåges böra komma till stånd, avgå ur tjänsten mot bekommande av avskedsersättning; samt *att*, sedan bland ifrågavarande beställningshavare för fortsatt anställning uttagits de, som ur tjänstens synpunkt vore lämpligast, övriga skulle avskedas mot åtnjutande, därest härför stadgade villkor i övrigt vore uppfyllda, av avskedsersättning.

Av den ovan lämnade redogörelsen torde framgå, att de i förenämnda kungl. brev meddelade bestämmelserna i fråga om villkoren för utgivande av avskedsersättning till övertaliga korpraler vid flottan ansluta sig till riksdagens år 1925 i ämnet fattade beslut. Vidare synes framgå, att avskedsersättningen införts till förmån för sådant underbefäl, som kvarstått i tjänst en längre tid för att vinna befordran till underofficersbeställning, men som nu på grund av de av den nya försvarsorganisationen föranledda personalminskningarna måst lämna sin tjänst och söka sin utkomst på annat håll. Med hänsyn till de olika anställnings- och utbildningsförhållandena vid armén och flottan har det tydligen ansetts befogat att även i fråga om rätt till dylik ersättning uppställa olika villkor för arméns och flottans underbefäl. Givet är dock, att den omständigheten, att för rätt till avskedsersättning för flottans underbefäl förutsattes en längre anställningstid än i fråga om dylik förmån till arméns underbefäl, av förstnämnda underbefäl, som icke torde vara närmare insatt i de synpunkter, som legat till grund för berörda åtskillnad, kan uppfattas såsom innebärande en orättvisa.

Lönenämnden, som icke tidigare haft att yttra sig angående villkoren för ifrågavarande förmåns utgörande, finner sig för sin del icke kunna, utöver vad av det föregående framgår, i denna fråga uttala sig i vidare mån, än att, därest den i motionen ifrågasatta lindringen av ifrågavarande villkor för flottans underbefäl anses böra äga rum, densamma torde förutsätta en ändring i motsvarande villkor för arméns underbefäl, därhän, att jämväl *korpraler* vid armén med lika lång anställningstid kunna komma i åtnjutande av avskedsersättning.

Stockholm den 16 februari 1927.

KARL LEVINSON.

Gösta Ekeröth.

Verkliga utgifter.

IV. Fjärde huvudtiteln. Försvarsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
1. Departementet.			
1	Departementschefen	24,000	
2	Departementet, <i>förslagsanslag</i>	285,200	
3	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i departementet, <i>förslagsanslag</i>		* 40,000
Säger för departementet		309,200	40,000
2. Lantförsvaret.			
A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.			
1	Arméförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	532,668	
2	Arméförvaltningens verksamhet.....		32,900
3	Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., <i>förslagsanslag</i>	† 26,900,000	
4	Avlöning till personal å övergångsstat vid armén, <i>förslagsanslag</i>	5,500,000	
5	Avskedsersättning åt övertaligt underbefäl vid armén m. fl., <i>förslagsanslag</i>		1,740,000
6	Inkvartereringens ordnande i Stockholm, <i>reservations- anslag</i>	21,450	
7	Mötesbidrag, <i>förslagsanslag</i>		12,000
8	Rekryteringskostnader, <i>reservationsanslag</i>	268,000	
9	Arméns reservstater, <i>förslagsanslag</i>	762,000	
10	Arméns personal över stat, <i>förslagsanslag</i>	* 380,000	
11	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	375,000	
12	Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttag- ningsnämndernas ordförande, <i>förslagsanslag</i>	80,000	
13	Flyttningersättning, <i>förslagsanslag</i>	200,000	
14	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	15,000	
Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.		35,634,118	1,784,900

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

† Beloppet redan beviljat av riksdagen.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.			
1	De värnpliktigas avlöning, <i>förslagsanslag</i>	3,172,000	
2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	75,000	
3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	900,000	
Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning		4,147,000	
C. Undervisning, understöd, expenser m. m.			
1	Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, <i>reservationsanslag</i>	887,000	
2	Vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>reservationsanslag</i>		54,250
3	Studiestipendier, <i>reservationsanslag</i>	27,000	
4	Understöd åt föreningar och till skrifers utgivande, <i>reservationsanslag</i>	26,000	
5	Befrämjande av den andliga vården vid armén, <i>reservationsanslag</i>	50,000	
6	Frivilliga skytteväsendets befrämjande, <i>reservationsanslag</i>		470,000
7	Skrivmaterialier, expenser m. m., <i>reservationsanslag</i> ...	355,500	
8	Skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, <i>reservationsanslag</i>	300,000	
9	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	250,000	
10	Vissa arbeten å mobiliseringsverket, <i>reservationsanslag</i>	30,000	
11	Generalstabens översiktskarta över Sverige, <i>reservationsanslag</i>		7,400
Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.		1,925,500	531,650
D. Förplägnad, intendenturmateriel, reparation, övningar m. m.			
1	Mathållning, <i>förslagsanslag</i>	8,849,000	
2	Munderingsutrustning, <i>reservationsanslag</i>	5,010,000	
3	Kasernutredning, intendenturfordon m. m., <i>reservationsanslag</i>	1,472,000	
4	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, <i>reservationsanslag</i>	3,750,000	
5	Reparation, <i>reservationsanslag</i>	237,500	
6	Inlösen av tjänstehästar, tillhörande personal å övergångsstat, <i>förslagsanslag</i>		150,000
7	Furagering, <i>förslagsanslag</i>	4,035,000	
8	Engångskostnader för anskaffning av motormateriel för trången, <i>reservationsanslag</i>		251,200

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
9	Drift och underhåll av motorfordon, <i>reservationsanslag</i>		141,600
10	Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel, <i>reservationsanslag</i>		34,000
11	Truppförbandens övningar, <i>reservationsanslag</i>	1,450,000	
12	Vinterrekrytskola vid Södra skånska infanteriregementet		35,000
13	Sjötransportmateriel för övningar med kustfästningarnas infanteribesättningar		53,500
14	Fält- och fälttjänstövningar, <i>reservationsanslag</i>	* 700,000	
15	Luftförsvarsövningar, <i>reservationsanslag</i>		* 36,000
	Säger för förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.	25,503,500	701,300
	E. Sjukvård m. m.		
1	Sjuk- och veterinärvård m. m., <i>reservationsanslag</i>	653,000	
2	Arméns bakteriologiska laboratorium, <i>förslagsanslag</i>		2,000
3	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, <i>reservationsanslag</i>		20,000
4	Engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel, <i>reservationsanslag</i>		60,000
	Säger för sjukvård m. m.	653,000	82,000
	F. Vapen och ammunition.		
1	Vapen och ammunition m. m., <i>reservationsanslag</i>	* 5,271,000	
2	Tillverkning av handvapen, <i>reservationsanslag</i>		* 130,000
3	Försök med viss artillerimateriel, <i>reservationsanslag</i>		* 130,000
4	Underhåll av och försök med stridsvagnar, <i>reservationsanslag</i>		* 50,000
5	Iståndsättande av stridsvagnsmaterielen, <i>reservationsanslag</i>		* 75,000
6	Iståndsättande av viss skadad artillerimateriel i Bodens fästning, <i>reservationsanslag</i>		* 35,000
7	Eldledningsinstrument för fasta luftvärnsbatterier, <i>reservationsanslag</i>		* 100,000
	Säger för vapen och ammunition	5,271,000	520,000
	G. Byggnader och ingenjörmateriel.		
1	Byggnader, övningsfält och skjutbanor, <i>reservationsanslag</i>	* 2,650,000	
2	Förbättringar å vissa skjutbanor, <i>reservationsanslag</i>		25,000
3	Bilgarage m. m. för den till Linköping förlagda trängkåren, <i>reservationsanslag</i>		28,000
4	Reparation av vissa lägenheter, tillhörande Karlbergs kungsgård, <i>reservationsanslag</i>		39,000
5	Nytt filter vid vattenledningsverket i Boden, <i>reservationsanslag</i>		60,000

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
6	Tvättinrättning vid Skaraborgs regementes kasern- etablissemang i Skövde, <i>reservationsanslag</i>		* 100,000
7	Centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden, <i>reservationsanslag</i>		40,000
8	Ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i>	191,800	
9	Försök med ny ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i> ..		200,000
10	Engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i>		122,000
11	Viss ballongmateriel, <i>reservationsanslag</i>		24,000
12	Arméns brevdueväsende, <i>reservationsanslag</i>		10,000
13	Fortifikationsdepartementets åtgärder för industriens krigsorganisation, <i>reservationsanslag</i>		21,000
14	Upprensning av Rockstaån, <i>reservationsanslag</i>		20,000
	Säger för byggnader och ingenjörmateriel	2,841,800	689,000
H. Diverse.			
1	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i>	400,000	
2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	175,000	
3	Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare, <i>för- slagsanslag</i>	160,000	
4	Förflyttningar av viss armémateriel m. m., <i>reservations- anslag</i>		750,000
5	Ersättning till vissa kommuner		** 60,000
6	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret, <i>förslagsanslag</i>		** 5,100,000
	Säger för diverse	735,000	5,910,000
	Säger för lantförsvaret	76,110,918	10,218,850
3. Sjöförsvaret.			
A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.			
1	Marinförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	260,370	
2	Avlöning till personal vid kårer och stater m. fl., <i>för- slagsanslag</i>	10,767,000	
3	Avlöning till personal å övergångsstat vid marinen, <i>förslagsanslag</i>	2,000,000	
4	Avskedsersättning åt övertaligt underbefäl, månadslönare m. fl. vid marinen, <i>förslagsanslag</i>		200,000
5	Rekryteringskostnader, <i>förslagsanslag</i>	70,000	
6	Marinens reservstat, <i>förslagsanslag</i>	56,800	
7	Marinens reservpersonal, <i>förslagsanslag</i>	** 120,000	
8	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	70,000	
9	Flyttningersättning, <i>förslagsanslag</i>	30,000	
10	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	12,000	
	Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	13,386,170	200,000

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.

** Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.			
1	De värnpliktigas avlöning, <i>förslagsanslag</i>	420,000	
2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	5,000	
3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	120,000	
Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning		545,000	
C. Undervisning, understöd, expenser m. m.			
1	Undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m., <i>reservationsanslag</i>	43,900	
2	Studiestipendier, <i>reservationsanslag</i>	—	
3	Understöd åt föreningar, <i>reservationsanslag</i>	18,800	
4	Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>	340,000	
5	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	50,000	
6	Biblioteksverksamhet för underbefäl och manskap vid marinen, <i>reservationsanslag</i>	5,500	
7	Teknisk materiel för undervisningsändamål, <i>reservationsanslag</i>		32,250
Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.		458,200	32,250
D. Förplägnad, beklädnad m. m.			
1	Förplägnad, <i>förslagsanslag</i>	2,522,000	
2	Beklädnad, <i>reservationsanslag</i>	1,141,000	
3	Kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m., <i>reservationsanslag</i>	146,700	
4	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>reservationsanslag</i>	678,000	
Säger för förplägnad, beklädnad m. m.		4,487,700	
E. Övningar.			
1	Flottans krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	* 4,463,000	
2	Ökade förmåner under sjökommendering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt, <i>reservationsanslag</i>		71,000
3	Kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	* 500,000	
4	Krigsövningar vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	15,000	
Säger för övningar		4,978,000	71,000

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
F. Sjukvård.			
1	Sjukvård för marinen, <i>reservationsanslag</i>	180,300	
G. Flytande materiel och byggnader.			
1	Underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., <i>reservationsanslag</i>	* 6,500,000	** 8,160,000
2	Flottans ersättningsbyggnad, <i>reservationsanslag</i>		98,000
3	Ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustaf V, <i>reservationsanslag</i>		* 50,000
4	Ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg, <i>reservationsanslag</i>		61,100
5	Stridskonskällare vid flottans station i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		32,500
6	Reparation av portarna till Oscar II:s docka, <i>reservationsanslag</i>		* 17,200
7	Klosettanordningar i skeppsgossekasernen i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		
8	Befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., <i>reservationsanslag</i>	* 350,000	
9	Kustartilleriets materiel m. m., <i>reservationsanslag</i>	* 530,000	
10	Konservering av Ny Älvsborgs fästning, <i>reservationsanslag</i>		15,400
Säger för flytande materiel och byggnader		7,380,000	8,434,200
H. Artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel.			
1	Skjut- och materieförsök samt inskjutning av kanoner, <i>reservationsanslag</i>	50,000	* 480,000
2	Eldledningsmateriel för flottan, <i>reservationsanslag</i>		* 470,000
3	Luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg, <i>reservationsanslag</i>		75,000
4	Svepmateriel för flottan, <i>reservationsanslag</i>		75,000
5	Minmateriel för marinen, <i>reservationsanslag</i>		25,000
6	Försök med minmateriel, <i>reservationsanslag</i>		75,000
7	Motmedel mot undervattensbåtar, <i>reservationsanslag</i>		25,000
8	Signalmateriel, <i>reservationsanslag</i>		15,000
9	Kikarmateriel, <i>reservationsanslag</i>		
10	Komplettering av avståndsmätareförråden, <i>reservationsanslag</i>		26,750
11	Försök med teknisk materiel, <i>reservationsanslag</i>		50,000
12	Åtgärder för industriens krigsorganisation, <i>reservationsanslag</i>		10,000
Säger för artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel		50,000	1,326,750

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.

** Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
I. Sjökarteverket.			
1	Avlöning till sjökarteverkets personal, <i>förslagsanslag</i> ...	176,440	
2	Omkostnader för sjömättningsväsendet, <i>reservationsanslag</i>	345,400	
3	Merkostnader för arbeten för sjökarteverkets räkning vid flottans varv		9,000
4	Reparation av sjömättningsfartyget Falken, <i>reservations- anslag</i>		20,000
5	Omkostnader för kontroll- och undersökningsväsendet, <i>reservationsanslag</i>	15,000	
6	Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande», <i>reservations- anslag</i>		38,000
7	Internationella hydrografiska byrån, <i>förslagsanslag</i>		8,500
Säger för sjökarteverket		536,840	75,500
J. Diverse.			
1	Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., <i>reservationsanslag</i>	12,000	
2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	90,000	
3	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i> ...	1,480	
4	Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, <i>för- slagsanslag</i>	125,000	
5	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret, <i>för- slagsanslag</i>		* 2,000,000
Säger för diverse		228,480	2,000,000
Säger för sjöförsvaret		32,230,690	12,139,700
4. Flygvapnet.			
A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.			
1	Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m., <i>förslags- anslag</i>	658,000	
2	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	5,000	
Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.		663,000	
B. De värnpliktigas avlöning m. m.			
1	De värnpliktigas avlöning och färder m. m., <i>förslagsanslag</i>	71,800	

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
C. Expenser m. m.			
1	Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>	15,000	
2	Tryckningskostnader, <i>reservationsanslag</i>	20,000	
	Säger för expenser m. m.	35,000	
D. Förplägnad och intendenturmateriel.			
1	Mathållning och furagering, <i>förslagsanslag</i>	164,900	
2	Beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning, <i>reservationsanslag</i>	106,900	
3	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>förslagsanslag</i>	60,000	
	Säger för förplägnad och intendenturmateriel	331,800	
E. Sjukvård m. m.			
1	Sjuk- och veterinärvård, <i>förslagsanslag</i>	12,300	
F. Vapen och ammunition.			
1	Vapen och ammunition, <i>reservationsanslag</i>	72,000	
2	Flygbomber, <i>reservationsanslag</i>		146,000
3	Synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor, <i>reservationsanslag</i>		* 84,000
	Säger för vapen och ammunition	72,000	230,000
G. Byggnader, flygövningar och flygmateriel m. m.			
1	Byggnader, flygfält m. m., <i>reservationsanslag</i>	125,000	
2	Inköp av mark m. m. för flygfält vid Rinkaby, <i>reservationsanslag</i>		13,400
3	Förbättringar å vissa skjutbanor, <i>reservationsanslag</i> ...		** 17,000
4	Ordnanande av officerares och underofficerares inkvartering å vissa förläggningssorter, <i>reservationsanslag</i> ...		** 52,000
5	Vatten- och avloppsledningar för 3. flygkårens etablissemang å Malmen, <i>reservationsanslag</i>		61,000
6	Ångcentral m. m. för 4. flygkårens etablissemang å Frösön, <i>reservationsanslag</i>		** 143,000
7	Badinrättning för flygskolan å Ljungbyhed, <i>reservationsanslag</i>		24,000
8	Hangarbyggnad m. m. för ett sjuktransportaeroplan, <i>reservationsanslag</i>		32,500
9	Flygövningar, <i>reservationsanslag</i>	1,189,000	

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.

** Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
10	Flygmateriel, <i>reservationsanslag</i>	1,342,200	
11	Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m., <i>reservationsanslag</i>		2,000,000
12	Materielprovning, <i>reservationsanslag</i>	20,000	
13	Fallskärmar, <i>reservationsanslag</i>		* 75,000
14	Flottörer, <i>reservationsanslag</i>		55,000
15	Förlag av materialier för flygplantillverkning, <i>reservationsanslag</i>		40,000
Säger för byggnader, flygövningar och flygmateriel m. m.		2,676,200	2,512,900
H. Diverse.			
1	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	21,000	
2	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet, <i>förslagsanslag</i>		** 100,000
Säger för diverse		21,000	100,000
Säger för flygvapnet		3,883,100	2,842,900
5. Gemensamma anslag.			
1	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	120,000	
2	Försvarsväsendets lönenämnd		25,000
3	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		** 10,000
4	Den ekonomiska försvarsberedskapens organisation, <i>reservationsanslag</i>		** 80,000
Säger för gemensamma anslag		120,000	115,000
Summa		112,653,908	25,356,450

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.

** Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.